

LELKIPÁSZTOR

MAGYARHONI EVANGÉLIKUS GYAKORLATI HAVI FOLYÓIRAT

Felelős szerkesztő és kiadó:

Vértesi Zoltán

magyarbólyi ev. lelkész

Társszerkesztő:

Kemény Lajos

budapesti ev. lelkész

TARTALOM:

Templomi előfohászok. Virágvasárnap, nagypéntek, husvétra. Virágvasárnapi beszéd. Fjl. 2, 5—11. Hoffmann Ernő.

Jézus tragédiája, — az ember tragédiája. Nagypénteki elmélkedés. Kutas Kálmán.

Nagypéntek délutáni beszéd. Róm. 8, 31—32. Botyánszky János.

A husvétii hős. Zsoltár 89, 20, 25. Kutas Kálmán, zalaegerszegi ev. lelkész.

Husvét utáni vasárnap. Szabad textus. Ján. 8, 31—45. Schöck Gyula.

Gyónó beszéd a) nagypénteken, b) husvétkor. Sztrókay Dániel, zalaegerszegi ev. s. lelkész.

Keresk. ijjak zászlóavatásakor. Botyánszky János.

Leventeoktatók záróvizsgájakor. Schöck Gyula.

Esketési beszéd (megesett párnál s az új pár imája). Zsoltár 51, 19. Torda Gyula, kiskőrösi ev. s. lelkész.

Halotti (Weöres István felügyelő felett). Ján. 9, 4. Gerencsér Zsigmond, nemescsói ev. s. lelkész.

Képek, idézetek. Törvények, rendeletek. Szerk. üzenet.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

MAGYARBÓLY, Baranya-m.

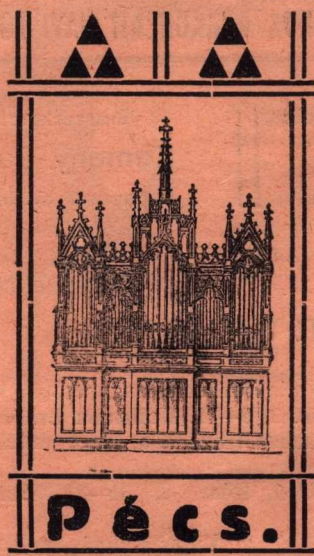
Előfizetési ár: egy hóra 1^{1/2},

1 évre 18 ar. kor. - 306.000 kor.

Csekszám 36935.

Angster József és Fia

orgona és harmóniumgyár Rt.

▽

Készít új orgonákat és harmoniumokat a legtökéletesebb rendszerben. Elvállalja orgonák átépítését légnyomatu csőrendszerrel, teljes javításokat, tisztázásokat és hangolásokat.

Új homlokzatsípeket a legrövidebb idő alatt szakszerűen készít.

I. Templomi előfohászok

Virágvasárnapon

Uram Isten légy erősségül nékem, hogy míg ajkam Hozsannát zeng néked, szívem, tettem, meg ne tagadjon téged.

Atyánk, Istenünk! Engedd, hogy „ugyanazon érzület legyen bennünk, a mely a Jézus Krisztusban is volt, ki meghalázta magát s engedelmes volt mindhalálíg, mégpedig a keresztfának haláláig.”

Mindenható Isten! Add, „hogy Isten nevére minden, mennyben-földön és föld alatt lakónak térde meghajoljon és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus az Úr az Atya Isten dicsőségére.” (E két utóbbi fohász vonatkozással a virágvasárnapi epistolára: Fil. 2, 5—11.)

Nagypénteken

Ime az Isten báránya, világ bűne hordozója! (Ján. 1, 29.)

Ott nyugszik Ő, a Szenvedő,
Csendes sírban a harc után;
Én is ha járok nyomdokán
Nyugszom mint Ő a Szenvedő!
Te nyughatál
Ki meghaltál
Szertejárva, jót miveltél
A ki így hat, a ki így él,
Ha jó halál
Békét talál. Amen.

(Sztrokay D.)

Husvétkor

Aldott legyen a mi Urunk, az Úr Jézus Krisztus Istene és Atyja, a ki véghetetlen irgalmából újjászült minket és élő reménységre Jézus Krisztusnak a halálból való feltámasztásával. (I. Péter 1, 3.)

Sirodhoz vándorlok husvét szép reggelén,
Könnyezve indulok Golgotha ösvényén.
Mit látok? Legördült Jézuson a sírkő,
Égi hang megzendült, ne sírj, nem halt meg O.
Feltámad Jézusom, reményem, mindenem!
Örömmáldozata, nékem új vezérem.
Gördítsd le siromról enyészet nagy követ,
Köszöntsem boldogan husvét szép reggelét. Amen.

(Sztrokay D.)

II. Egyházi beszédek s elmélkedések

Virágvasárnapi beszéd

Ep. Fil. 2, 5—11.

Testvéreim az Urban! Amikor ezekben a napokban figyeljük a természet tüneményes újraeledését, amikor a látottaktól elbűvölve szívjuk magunkba a virágillatos, ózondús tavaszi levegőt, ajkunk a zsoltáriró szavaival mondja: „kicsoda az ember, hogy megemlékezel róla” s az igaz keresztyének lelke rejtett mélyéből szent hálaadás érzései kelnek szárnyra az Isten trónjának zsámolya felé s a boldogsággal telt imádságos szív tömjénje e szavakkal száll az ég felé: minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnét felülről jő, a világosság Atyjától. Szemünk láttára fakad az új élet a felpattant rügyből s emelkedik ki a földből a csalogató napsugárra az, ami eddig rejtett volt.

Mi közben csendesen szemlélő haladó elmerül a körülötte előtte végbemenő új életrekelés nézésébe, mint lágyszellő suhan át belsején az a kérdés, vajjon te, ki csodálkozással állsz meg az isteni világ fenntartás előtted felfoghatatlan munkája előtt, ki a felfrissülő, új élettől pezsdülő természetben saját gyarlóságod hirdetőjét látod, újjászületté-e már, ki elvetted magadtól a régi élet szerint való cselekedeteket te felöltötted-e a szeretet palástját, új emberré lettél-e, kinek hő vágya megtudni mi az Istennek ama jó, szent és tökéletes akarata? Lehet úgy érzed e kérdésnek hallatára gyökeret vernek amúgy is megfáradt lábaid, alároskadni készülsz amúgy is merterhelt vállad. Állsz megtörve, fejlehangra, csüggedten, úgy érzed nyelved kötelékekben van, szólni nem tudsz, válasz nélkül kell hagynod egy ideig a kérdést. Lassú, de egyre élested gondolkodás után csillapodnak idegeid, szabályszerű lesz szívverésed s egy kis időre rá úgy érzed sikerült elhísegetned a nyugalmat megbántó vészmadarat, a kérdés özönt. De mindhiába! Elment, hogy másokat is ébresszen, utána pedig újból visszatérjen hozzád a válaszáért. És a félelem, mely előbb még kizott, gyötört, kezd alábbhagyni, zaklatott szíved már nem riad meg a kérdéstől újjászületté-e, mert sejtet már, ki intézi hozzád a kérdést, kezd láthatóvá lenni a láthatatlan, megelevenedik előtted annak dicső alakja, kit gyermekséged éveiben úgy ismertél meg és mint olyat zártad szívedbe, ki mindenek javát akarja, ki mindenkit szeret, ki nyájas köszönéssel és zörgetéssel otthont keres minden szívben, megelevenedik előtted a te mennyei Atyád Szerelmesének, a te

Megváltódnak szelid alakja, Jézusé, kinek pillantása szeretetet vár, szava áldást mond rád.

És lásd k. test. ő az, aki kérdez, ki az új élet útját valamennyiünknek megmutatta. És ha máskor halkabban, csendesebben szól hozzátok, most, hogy látjuk őt a mi hitünk szemével bevonulni a népnek „hossanna” kiáltása közben, mely rövid néhány napra rá a „feszítsd meg” örületes morajlásává változik át, az ő kinnal teljes szenvedésének színhegyére, most, hogy látjuk őt az áldottat meghalni az átok fáján, a keresztfán, most, amikor e tavaszi reggelen beléptünk az ő megaláztatásának nagy hetébe, hangosan kiált, mondván: ember, új életre keltél-e, éltél e azzal a kegyelmi ajándékkal és jóval, melyet az én áldozati halálommal szereztem néked?!

Testv. az Úrban! Ez a megkezdett nagyhétnek kérdése a Krisztus nevére kereszteltekhez, mert érettük hozta meg Isten szent Fia az ő áldozatát, tudva azt, hogy e nélkül nincs és nem lehet igaz boldogság a földön, mély vigasztalás a halál órájában. Legyen épen ezért ez a hét a csendesség hete, melyben igyekszünk mélyebben belepillantani az ő küzdelmes életébe, hogy ráeszméljünk arra az örök igazságra, mely köré csoportosítani igyekszünk mai elmélkedésünket, mely igazságösszefoglalást nyer e két szóban:

	Krisztus érettünk
Érettünk:	Megaláztatásában,
	Felmagasztaltatásában,
	Mit vár ezért tőlünk?

I.

Krisztusnak érettünk való munkáját röviden *megváltásnak* mondjuk. Ennek érdekében hagyta el dicsőségének teljességét, ezért élt az ő messiási hivatásának — melyet oly biztosan tudott — teljes odaadással, szent buzgósággal, testet-lelket emésztő hűséggel, mint senki más széles e világon. Elhagyta az Atyával való bensőséges közösségét, lényének merő titokzatosságát és zárkózottságát, leszállt isteni trónusáról és belépett ebbe a világba, hol mi rójuk életünk adóját, hol oly sok a szenvedés s kevés boldogság elmarad, mely bővülködik a lelket rontó bűnben, mely felett való diadalaratást hivatásának tekintett. És hogyan járt-kelt, élt, tanított ez az égből alájött tanító mester, aki Isten lényének kimetszett bélyege, úgy hogy benne magát az Istent láthatjuk?! Isteni erők birtokában volt, tudta, hogy szavára meglesz, amit akar s ennek ellenére mégis úgy jár köztünk, ki szintén elfárad s leül ott Sikár mezején Jákob kutjának kávjára, együtt eszik és iszik, ha kell éheznek tanítványai, együtt érez a bánkódókkal, sírókkal s a megsebzett szívünkbe belecsöpögteti evangéliumának borát és olaját, örvendezik az örülőkkel a kánaai mennyegzőn, a tékozló fiú hazatérésén s mint bármely más halandó küzd, szen-

ved, gyötrődik, tűr a tövisekkel teli földi életútjában, pedig benne isteni életerők, mennyei tulajdonságok vannak. Miért teszi ezt? Miért tűri el emberi mivoltukból kivetkőzött aljas bérencek csúfos játékát, ezektől való megverettetést, megostorozást, megköpdösést? Miért engedi ma is hogy ezren és ezren átkozódjanak az ő nevével, gyártsák róla az undort keltő élceket? Azért, mert nem tekintette és ma sem tekinti zsákmánynak az Istennel való egyenlő létét, hanem megüresíti önmagát, lemond arról, hogy isteni tulajdonságait kinyilvánítsa, használatba vegye, hogy példa legyen azok számára, kik az Istenfiúság lelket megtartó harcát akarják megküzdenni, hogy lássák az ő áldozatos életéből, hogy az Atyához vezető úton nem mehetnek állandóan rózsákkal és pálmákkal teleültetett virágoskertben, zöldelő, üde pázsiton keresztül, mert tövisek is vannak azon, melyek fájó szúrásukkal megsebesítenek, hogy visszatartsanak az Atya keblére vezető keskeny úton való járástól. Neki hatalmában állt volna, hogy pázsitos úton menjen be az ő mennyei birodalmába, csak tőle függött, hogy élte csupa verőfény és napsugár legyen, de inkább küzd és szenved, hogy példa legyen azoknak, kik életszükségletnek tartják az Atyával való közösséget. — Neki nem lett volna szüksége a mindhalálíg terjedő engedelmességre, hisz mint Isten fia a látható égen keresztül bemehetett volna a mennyei sátorba, szentélybe. De nem teszi ezt; látja az embernek borzalmas helyzetét az Istenhez való viszonyban, látja aszámtalan léleknek gyötrő vergődését, meddő tusáját, erőt őrülő küzdelmét egy szebb, jobb, szentebb élet után, ő pedig szereti ezeket a szenvedőket, tusakodókat s inkább akar ő a megaláztatás állapotában nyomorogni, nélkülözni a földön, mások gúnyos tekintetét és súlyos ütlegeit elviselni, semhogy a lelkek a bűnnek iszapjában merüljenek el. — Ilyen vergődő lelket lát tebenned is, hisz te is sokszor állsz kételkedve a keresztyénség üdvigazságai előtt s ép ezért mondjuk egy szívvel, szájjal, lélekkel, az egész keresztyénséggel Krisztus érettünk vett fel szolgálai formát s lett hasonlóvá az emberekhez mindenben, kivéve a bűnt. Ha belenézünk a ma emberiségének életébe, nem találjuk meg sehol és senkiben azt a szolgálatkészséget, segíteni akarást, mely Jézus életében áll előttünk, mely nem volt más mint szolgálat. Ő az, Istenfiú megüresíti magát érettünk, hogy munkálja új életünket. Ha érezni akarod az ő munkájának áldását, zengje lelked a kérő szózatot: „Jézus nagy Vezér, Néped esdve kér: Járj elöl és mi nem késünk, Bátran nyomdokaidba lépünk, Nyujtsd erős kezed, Mennybe ez vezet!”

II.

De testvéreim érettünk van Krisztus nemcsak az ő megalázott földi életében, de érettünk szől, cselekszik *felmagasztalt állapotában is*. Felmagasztaltatásának első állomása a pokol. Ennek izzó tüze és melege az a légkör, hol diadalmaskodik a mindeneket megrontó, egészséges életnyilvánulást guszbakötő gonosz felett, ez az a hely, hol kivívja a döntő csatát, kitüzi végérvényesen a győzelmi zászlót, ez az a hely, melynek lángcsóvái lassan az ő dicsősége fénykoszrújának sugarai lesznek. Míg küzd itt a sátánnal, a bűn, hazugság, tagadás királyával dicső győzelmet aratva felette, kibontakozik az ő glóriás alakja a maga isteni szépségének teljességében. Itt veti le az érettünk halálba ment Krisztus emberi tulajdonságait s mint ilyen megdicsőült hagyja el már a sziklába vájt sírhelyét, úgy hogy az őrzésére kirendelt katonák megfutamodtak az égi alak láttára. Aztán figyeljük meg a két emmáusi vándort, kiknek szíve a feltámadott Mesterrel való beszélgetés közben gerjedez s végül is, belsőleg megvilágosodva így szólnak: Uram, maradj velünk. Nézzük az ő tanítványi körét, mily szent áhitattal hallgatja a feltámadott Jézus szavait, hallgassuk csak a mi örök életünket és munkáló szavait, melyeket Tamáshoz intéz: Boldogok, kik nem látnak s mégis hisznek. Menjünk vele kíséretképen az Olajfák hegyére, hogy fültnúi legyünk annak az utasításnak melyet tanítványainak ad, mielőtt elhagyná e földi nyomortanyát: Elmenvén széles e világba, tegyetek . . . aztán nézzük a mi hitünk szemével, miként költözik el az ő áldott és megdicsőült teste, hogy újra ott legyen, ahol volt, mielőtt leszállt volna e büntelt világba. Ha pedig láttuk eltűnni a felhőkben, nyissuk ki a lélek szemét, hogy lássuk annak jobbán, aki megkönyörülve a bűnös emberiség szánandó sorsán őt küldte el szabadításra, figyeljük, mint jár közbe az Atyánál, kérve őt, hogy szeretetét és irgalmát újból meg újból nyilvánítsa meg az emberiséggel szemben, melyet már-már összetör és megemészt a bűn rettenetes hatalma és súlya. Ama nagy napon pedig bírói székében ül előttünk, hogy megítéljen eleveneket és holtakat.

Mi más ez az ő dicsősége, mint a mélységes megaláztatásért való elégtétel. Ott áll most mennyei seregek sokaságától körülvéve, az isteni dicsfény teljességben s mégsem fedkezik meg azokról, kik gúnyolták, csúfolták, de ott zörget szüntelen a szíveknek sokszor vasajtaján, hogy az ő megdicsőült lelke ott szállást nyerjen, ott van szüntelen kérő és könyörgő szavával Istenünk előtt, hogy szóljon érettünk, kiket a bűn pora lep be, kik oly sokszor tartjuk ajkunkon az élet káros örömeinek, élvezeteinek mérges italával telt poharat. Azt akarja, hogy a Szentlélek tüzétől hajtva keressük azt, ami üdvösségünk legbiztosabb munkálója. Mindent érettünk tesz,

hogy odavonjon a kegyelem királyi székéhez, hogy ott boldog örömben pihenhessünk meg, feledve mindazt a bánatot, szomorúságot, fájdalmat, melyből e földön oly bőségesen kijut mindenkinek. — Te ember, ki szenvedsz és szomorkodsz, mint egy kifosztott és megcsonkított hazának hű fia, te ember, ki nek mint egy kisebbségi egyház, az evangéliumi egyház tagjainak sokszor kell eltűnöd a fennt és lennről egyaránt jövő gúnyos pillantást, nem él benned a vágy a megdicsőült Krisztussal tökéletes közösségbe jutni? Ó hiv, hallgas szavára s csendesség, béke száll szívedbe.

III.

Megdönthetetlen valóság, hogy Krisztusnak mindkét állapotbeli működése a mi javunkat munkálja és mi erre reá vagyunk szorulva. Ezért volt élete *áldozat* És egy istenes lélek alázatos szívvel vesz tudomást erről a szent munkáról s igyekszik életével megbizonyítani, hogy hálásan emlékszik meg erről. — Miben nyilvánuljon meg a hálánk az ő soha meg nem lankadó szeretetéért? Nem kíván aranyat, ezüstöt, drágaköveket tőlünk, csak azt, hogy ugyanolyan indulat legyen mi bennünk, amilyen őt töltötte el; hogy tudjunk munkálkodni ne csak a saját javunkért, hanem azokért is, kik Istennek velünk egyenrangú teremtményei; tudjunk könyörületesek lenni ott, ahol a nyomorúság, nélkülözés ütötte fel tanyáját s öldöklí nemcsak a testet, de marcangolja már a lelket is. A krisztusi indulat áldozatkész, szeretetteljes, mely kötöz mindenütt, hol sebeket lát — óh mennyi van az elmúlt világégés óta, gyomlál mindenütt, ahol a dudva el akarja nyomni az Isten igéje életét, megtartó magjának hajtását. — Akiben ez a krisztusi indulat él, annak nem lesz szüksége biztatásra, hogy meghajoljon térde a Jézus nevére, mely minden név fölött való, mert szent, magasztos, szabadítást jelentő, nem lesz szüksége biztatásra, hogy megnyíssa ajkait szent vallástételre, mert a Szentlélek erejétől hajtva vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére. Vajjon a jelenvaló világban, amikor a gyűlölködés, viszálykodás hullámai csapnak össze már-már a fejek felett ezt vallja-e a magyarhoni lutheránia minden tagja, vajjon ilyen szellemben tanítják, nevelik-e szülők gyermekeiket? Én nem látok a szívek és vesékbe, jó lelkiismerete szerint keresse kiki a választ. Vajha alászállnának a pünkösdi lángnyelvek, hogy megoldanak az imádság nélkül való nyelvek kötelekeit, úgy hogy egy szívvel és lélekkel szállna fel a hálaadás zsolozsmája ahhoz, ki érettünk lett emberré, ki érettünk küzdött a gonosz hatalmasságokkal s érettünk engedte átütni áldástosztó kezét kemény szegekkel, érettünk szállt sötét sirba, ment alá poklokba, diadalmaskodott a halál felett, hogy szent örömmel mondhatja a benne hívők serege: „halál hol a te fulánkod, pokol hol a te diadalmad.” Tudsz-e kedves lélek mind-

ezért hálát adni? Ha igen, tedd e csendes hét idején hatványozott buzgalommal. Ha pedig nem tudsz még, ezekben a napokban igyekezz Krisztusodat nyomon követni, lásd meg mindenütt, ahová vitte az ő nagyhete. Ha fürkésző tekinteted egyszer észrevette, akkor rajt is marad s te győztél, érzed hogy új életet élsz, újra születél s hálás lelked már boldogan szól Jézushoz: „Im itt kezem kezedben, Vezess Vezér, Míg szívem hű öledben, Pihenni tér, Nem, nem tehetek nélküled Egy lépést sem, Ahol te mégy, én veled, Te én velem.” Amen.

Dombóvár.

Hoffmann Ernő,
ev. adminisztrátor.

Jézus tragédiája, — az ember tragédiája

— Nagypénteki gondolatok. —

A gyásznak sok formája van. Némelyik ember gyászában egy könnyé válik, de a könnye elfolyik s vele együtt eltűnik a gyásza is. Ez a könnyező bánat. Van gyász, amely síkoly és kétségbeesés, jön, mint a forgószél és eltűnik mint a forgószél; — ez a kiáltva tovairamló gyász. Van gyász, amely gyűlöletből támad s merő zúgólódás Isten és a sors ellen; — ez a lázongó gyász. Eme többnyire viharként tovarobogó, alapjukban sekélyes érzelmeknek jó részben önzés a gyökere. És van mély gyász, hangtalan, csöndes, egész lényünkön átáradó; gyász, amely szeretetből fakad és szellemivé válik, nem kifelé tör, de befelé hat, önzetlen és egyszerű, mély és tiszteletet parancsoló. Ilyen gyásszal kísérték ama asszonyok Jézus halálát. Csak az ily egészen szellemivé finomodott bánat tudja megnyitni a lélek szemét s felmérni a veszteség nagyságát, értékét és örök jelentőségét.

Ime a keresztfán halállal vívódik Jézus!

Nincs itt egetverő jajszó, csak rémületes csend. Nincs itt népek csatája, csak magános halálvergődés. Nem rohannak százak és százak mint egy vesztett vagy diadalmas ütközet után, — mégcsak a főpapokat is megbénítja diadaluk. Nincs itt semmi, ami világraszólónak látszik: egy két hű asszony szeméből titkon ejtett könny, tompa hangon kesergő halk sóhaj, keresztfá, amelyen kintől eltorzult arccal egy emberi test vonaglik pár csepp vér, amely a fekete földet pirosra festi, egy-két elhaló hangon ejtett szó — ez az egész ami látszik, ez az egész ami hallatszik, s mégis e jelenet a világ legmegrázóbb tragédiája.

Jézus tragédiájának azonban nem azok a legmegrázóbb vonásai amelyek látszanak, hanem amelyek nem látszanak. Nem látszanak? Rosszul mondám! Látszanak. De nem a testi szemnek, hanem a lelki szemnek.

Mit lát itt a szemed? Egy-két asszonyt, egy-két könnyet, néhány vércseppet, egy keresztfát . . . De látod-e mindezek mö-

gött az emberi gyűlöletnek azt a rettentő erejét, amely Golgotát készített s látod-e másrészt a hűségnek megriadt fájdalmát, tompult kétségbeesését? Látod-e a keresztfán alól el nem mozduló könnyező szemű, hűséget? Látod-e a testi szenvedések útja mögött a lelki szenvedések ama útját, amelyet Jézus idáig megjárt? A lelkeken uralkodó király volt ő s a nép megtagadta; orvos volt, s akiknek lelkét meggyógyította: engedték, hogy őt a szentet halálra vessék. Mily tiszta, égi magasságokba hívó szózat volt a szava! Mily tiszta, fényes, sötétségben vezérlő csillag volt a lénye! S a nép elfordult tőle... Allhatatlanság vagy ő nép! Uralom kell neked, s nem szolgálat, a test kell és nem a lélek, a föld és nem az ég, — kicsinyes célok, mik törpévé tesznek s nem nagy eszmék, amelyek magasságokba emelnek...

Látják-e lelki szemeid a Golgotán, Jézus mellett a lelki-erőket rontó roppant sereget?

Im itt egy alak magából kikelve vak dühében sárral dobálja a szentet. Ez a rosszindulat.

Ott nevet valaki a szenvedéseken, ez a gúny.

Egy izmos alak Jézust ostorozza. Ez a kegyetlenség.

Álszenteskedő arcok leselkednek: a farizeizmus és a felekezeti türelmetlenség.

Amott futó barátok, akiket a gyávaság riaszt.

S e had ujjong most a Golgota körül. Ujjong mindaddig, míg Jézus végsőt lehel.

S kik vagytok ti, kik Jézus körül csüggedve jártok ellenségtől halálra üldözve? Ti vagytok: részvét, aggodás, tisztaság, szeretet, irgalom, igazság. Míg Jézus vergődik, ti is vergődtek a látható keresztet körülvevő láthatatlan keresztteken. Vértelen halottak lesztok ti, meghaltok azzal együtt, akinek életében kísérői voltatok. A láthatatlan keresztfákon vonaglik a jóság, eltorzul a békesség, szíven átszúrva a hála, s bemocskolva a tisztaság...

Jézusban vergődik és haldoklik az ember. „Én Istenem, én Istenem, mért hagytál el engemet?” Elbúsult fájdalom, az egyedüllét minden kínja, nagy lelkek keserű kiváltsága sír e szavakban...

Kétféle tragédia érheti a legnemesebb lelket. Az egyik, erőfeszítésre tekinthet vissza; a másik, midőn érzi, hogy már nem értik... Mindkettő Jézus tragédiájának kínszenvedésének keserű emberi gyökere.

De íme más szózat is hallatszik: „Atyám a te kezeidbe ajánlom lelkemet.”

Vannak egyszerű, de súlyos szavak, könnyen érthető, de mély értelmű kijelentések, amelyekben egy egész élet kínja és gyönyöre, keserősége és öröme benne van. Ezek olyanok, mint

felhők között átvillanó csillag, amely földtekét világít meg. Ilyen Jézusnak két felkiáltása.

Ha az első Jézus földi életének tragédiáját világítja meg, úgy az utóbbi az ő örök életének, Istennel való felső kapcsolatának diadalmas kifejezése. Itt megszűnt Jézus emberi tragédiája és kezdődik az ő isteni dicsősége. Diadal és dicséret zeng a felkiáltásban, eltéphetetlen kapcsolatok újulnak és erősödnek meg, Jézus nem a földé, hanem a mennyé; fölötte nincs hatalma a halálnak.

S amint megszűnik Jézus tragédiája, kezdődik az emberé.

Az emberé. Mert íme Jézus felkiáltására megdermednek ama sötét alakok, kik őt halálra vitték. A vad indulat dühös alakja szíven találva holtan roskad le.

A szenvedésen nevető gúny döbbsentve hallgat el, — itt már az Isten beszél.

Az erőszak és kegyetlenség öszeroskád, — a szelidség ül diadalmat fölötte.

A türelmetlenség az álszenteskedés le van álcázva, a gyávaság eliramlik, — a lelki bátorság előtt meg nem állnak.

Ez az ember tragédiája. Az, hogy gonoszt akar, de önmagát töri össze, midőn él, kit halálra szánt. Hogy földi mértékkel méri az ég hatalmát. Hogy érckaput dönget s mikor az összedől, a lerombolóját sújtja halálra.

Jézus szavára: „Atyám a Te kezeidbe ajánlom lelkemet:” mozdul a Golgotha, vonaglik hegy, völgy, halom s ama lelki erők, ama vértelen halottak, kik láthatatlanul keresztre feszítve állanak Jézus mellett megélednek. A szeretet erősebb a halálnál, a béke a háborúságnál, Jézus lelke az Atyánál van.

Jézus tragédiája a szeretet tragédiája volt, de a szeretetnek az a lényege, hogy nem halhat meg. Így lőn Jézus halála — megdicsőülés. Isten iránti szeretete hozta reá halálát, de ez adta meg halhatatlanságát is. Mély tanulság isteni rendelés, örök bölcsesség rejlik ebben, a szeretet megváltó erejének titka.

A legnagyobb szenvedéseket a szeretet idézi föl és a legnagyobb örömöket is. A szeretet szenteli meg a szenvedést, a keresztet, melyet hordoznak. A szeretet engeszteli meg a haragot s hozza el a békesség világát. Jézus szeretetből halt meg és a szeretet révén lőn örök élete.

Óh legyen vége a sötét tragédiáknak, az ember tragédiájának, amely gyűlöletében legjobbjaikat és önmagát emészti halálra. Jöjj el szeretet! Te egyedül válthatsz meg minket bűneinktől és Istenhez vezetsz.

Kutas Kálmán.

Nagypéntek (délután)

Róm. 8, 31—32.

A messze múltnak egy rég letűnt napján egy mélyen megszorodott atya indult az erdőkoszorúzta Moríjja hegye felé. Ábrahám volt ez atya neve, aki ment, hogy az Ur parancsa szerint feláldozza ott egyetlen gyermekét... Jóval később ezután Isten Fia indult a Golgotha hegye felé. Vállain ő is engedelmesen vitte a fát, a keresztet, amelyen meg kelle áldoztatnia. Könyörgött ő is, mint könyörgött bizonyára az a földi gyermek: **Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e keserű pohár**, de az az Isten, aki irgalmazott a földi atya gyermekének, nem kedvezett tulajdon Fiának, kiűrtette vele, utolsó csöppig a szenvedés keserű kelyhét s megáldozta az ő egyetlenét a Golgothán.

Pedig úgy látszott eleinte, hogy kedvezni fog neki. Amikor nem sokkal előbb királyként vonult be a szent városba. De amiként a napkorong akkor a legnagyobb, amikor lenyugodni készül s sugarai akkor a legmelegebbek, amikor vihar van kitörőben: ilyen volt Jézus is virágvasárnapján. Mert a virágból nem maradt más csak a tövis, amely ott vérzett halvány homlokán, a zöld ágakból csak az a nádszál, amit királyi pálca gyanánt adtak kezébe, ruháikat se terítették most elébe, hanem még az övére is sorsot vetének, barmot se adtak alája, hogy hordozza isteni testét, hanem neki kellett hordoznia a kereszt lerosztó terhét. A sokaság most is ott hullámzott körülötte, csak hogy nem dicséret és magasztalás, hanem gúny és szidalom hangzottak feléje... Csak Jeruzsálem leányai sirták a részvét könyveit, de nekik azt válaszolá, ne őt sírassák, hanem bűneiket, mert **mindnyájan miérettünk kellett neki szenvednie**.

Hiszen azért jött, hogy kibontsa, kiterítse a múlt, jelen és jövő minden nemzetiségei előtt lelke hófehér, tiszta lapját. hogy arra mi az ő vérével írjuk fel bűneinket, hogy azután lelkünk ez adósság levelét összetépje s saját testével szögezze a kereszthez (Kol. 2₁₄). **Mert úgy szereté Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adná, hogy minden, valaki hiszen Őbenne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen.** Istennek ama Báránya Ő, aki elvevé a világnak bűneit.

Igen, Isten az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem adta azt mindnyájan miérettünk. Senkinek sem lett volna több joga az állandó dicsőségre, mint neki; senkinek több módja, ereje a boldogságra, mint Isten Fiának, mégsem szenvedett senki annyit, mint ő. Ne mondja senki hogy más is szenvedett, hogy másokat is feszítettek keresztre, hogy mások is viseltek ily gyötrelmeket s még hosszabb időn keresztül, mint Ő hiszen **mindnyájunk büntetése volt rajta** (Ezs. 53.). Ő mindazt a fájdalmat és szenvedést érezte összehalmozódva a testében és

lelkében, amit megszámlálhatatlan embereknek külön-külön kellett volna érezniök. Azért azt kell mondanod, hogy olyan nagy az, mint amilyen nagy a különbség Isten és az ember között. Ha meg akarod érteni az Ő gyászatát, akkor össze kellene gyűjtened mindazokat a sötét fellegeket, amelyek valaha is borították az eget. Ha meg akarod érteni azokat a töviskoszorú és a szögek okozta gyötrelmeket, akkor együttlevőnek kell képzelned mind azt a sebet, amelyet ejtettek és ejteni fognak az emberek szívéen. Ha meg akarod érteni azt a mély megalázódást, melyet a szenvedő Isten élt át a földnek porában, gondold együttlevőnek mind azt a kínos, zokogó gyötrelmet, melyet megszámlálhatatlan emberek átéltek és át fognak élni, midőn a gúny és szidalom szócsapásai és korbácsütései lealázták az ember méltóságát; ha meg akarod érteni, miért verejtékezett vérrrel Istennek Fia, akkor... óh, nincs erre szó, s nincs hozzáfogható méltó tárgya a képzelő erőnek, a mérhetetlenség sötét kapui tárulnak föl előttünk, végtelen mélység, végtelen magasság van itt, földi értelmünk elszédül belé... csodálkozunk csak és imádkozunk...

De azt meg tudod érteni hogy Ő a te büneidért is szenvedett, hogy lelke hófehér, tiszta lapjára te is odaírtad vétkeid tengerét, miattad is érzett fájdalokat, miattad is viselt gyötrelmeket, miattad is verejtékezett, miattad is sóhajtozott... nem kél-e hát szívedben szeretet iránta az ő nagy irgalmasságáért, szent önfeláldozásáért? Nem támad-e benned iszonyat hibáid iránt s nem fakad-e szent könnyek között született elhatározás, hogy megjobbítod életedet?! Óh, nem lehet az, hogy ha komolyan gondolsz minderre és elképezed, miként ostorozzák, miként viszik halálra Őt temiattad is, hogy akkor ne támadjon benned valami megdöbbenés, valami meg-rázkódtató megszégyenülés, mely — mint összetört edény a benne elrejtett drágagyöngyöt — napfényre hozza szíved bűnbánatát, Isten csodálatos irgalma felett érzett szent örömet s a vágyat a tisztább, a jobb élet után...

Akkor nem hiába zarándokoltál el a Golgotára, nem hiában állottál a legszomorúbb és legdicsőbb ravatal mellett, mert akkor a magadénak mondhatod a ker. vallás alapélményét, amelyen a lélek Istennek tesző épülete nyugszik. Akkor ott azon a hegyen a legközelebb vagy az éghez, mert áldólag borul rád a kereszt árnyéka, az egyetlen árnyék, amely nem homály, hanem fény s fényében ott látod a Golgotha porában és az örök égen is felírva, hogy ennek a hegynek is ez az igazi neve: **Az Úr gondot visel.** (I. Móz. 22₁₄).

És ha ottan-ottan reád is keresztet bocsát az Úr, azért teszi, hogy ezzel magához vonjon, hogy az élet nemesebb értékeire figyelmeztessen, hogy elvezessen a Golgothára Jézushoz, hogy az ő keresztje tövén elfogadhasd az ő áldozatát s mennyei vigasztalás áldott balzsama hűljön a lelkedre. Bizo-

nyára érezted ezt a vigasztalást, Testvérem. Amidőn megbántott a világ szeretetlensége, a kereszt tövén megértetted Isten szeretetét. Amidőn tört ütött szívedbe a földi élet kegyetlensége, megértetted Isten kegyelmét. Midőn egyedül maradtál veszélyek közepette, távol kedveseidtől, megértetted, hogy veled van az Isten. Óh, mily készséggel engedelmeskedtél akkor az Irás szavának: **Hívj engemet segítségül a te nyomorúságod idején is én megszabadítlak téged** (Zsolt 50,⁵). S ha eljött a vigasztalás, mily szent öröm volt érezned, hogy Isten igéje úgy összeillett a te helyzetteddel, mint két imára kulcsolt kéz, mint két egymást hosszú idő óta nem látott boldog testvér. Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.

Viseld azért, Testvérem, békességgel keresztedet, erős hittel, hogy az Úr vigasztalása nem fog elmaradni. Mi emberek gyakran a világba beszélünk, de Isten szava, Isten ígérete szent és igaz: **Minden dorgálás pedig most jóllehet nem látatik örvendetesnek, hanem szomorúságosnak lenni, mindazáltal végtére az igazság csendes gyümölcsét adja azoknak, akik abban gyakorolták magukat.** (Zsid. 12,₁₁). Hordozd hát békességgel keresztedet, mert akkor útag jobb, a nemesebb, a tisztább, az erő, az élet, az öröm, a győzelem, Isten és a megdicsőülés felé vezet. Nincs más út erre, ha lenne, Üdvözítőnk megmutatta volna, de maga is a szenvedés útján haladt a megdicsőülés felé. Kövessük őt híven, öleljük át keresztjét, viseljük a fájdalmakat, a szenvedéseket úgy, mint Isten gondviselő kezének hozzá vezérlő, jóra nevelő nyomait. Az Úr gondot visel, velünk van Ő a szenvedése idején is, **ha pedig Isten velünk, kicsoda ellenünk?!** Amen.

Szentés.

Botyánszky János.

A husvétii hős

„Támasztottam hőst, és az én igazságom és kegyelmességem léssen ő vele.”
89. Zsoltár 20,25.

Olyan volt akkor a föld, mint egy koporsó, az éj sötéte, mint egy gyászfiatyl, s a szél, mint égi orgonasípok, mik gyászdalt zengtek.

Kit zárt magában a föld?

Egy szent testet. S a test felett nem virrasztott senki, csak fent a láthatatlan magasságban síratta az atya a fiát, Talán az ő könnyei voltak a felhő síró cseppjei!...

Azon az éjszakán mintha démonok zárták volna eltépett láncait!

A halott lelke áthasította a földet. A sziklák közül kibebent, a felhőket szétűzte. Felszállt a magasságba, megállapodott az Atyánál és mondá:

— Megtértem hozzád. Atyám! Ime, itt a lelkem! A földön

pedig hátrahagytam a véres verejtéket az út porában, szívem vérét a Golgothán, sebekkel borított testemet az Arimathiai József kertjében. S az az egyetlen tiszta segíti népét. Azóta minden husvétkor megzendülnek a harangnyelvek — zengésük mint az angyalok kara — s hirdetik Jézus szellemének örök diadalát, hirdetik Isten szózatát: „**Támasztottam hőst és az én igazságom és kegyelmességem léssen ő velem!**”

Képzeljétek el minden nemesebb emberi érzést, életünk mozgató erőit: a hazaszeretetét, mely a gyávából hőst csinál, a barátságot, mely önzetlenné tesz, a nagyratörés szenvedélyét és a szeretet vonzalmát férfi és nő között, amely csudákat művel, — s mindez semmit mondó a hitnek ahhoz az érzéséhez képest, amely a szívekben támadt ama husvétí napon.

Ki támasztotta ezt a csodálatos érzést?

Ama husvétí hős!

A husvétí hős csudákat művelt.

Alig kezdődött meg az evangélium hirdetése, nyugaton Néró kiált:

„Gyujtsátok fel Rómát!”

S Róma égett.

Azután ismét kiáltott:

„Oltsátok vérrel!”

S ömlött a keresztyének vére.

De anyák és gyermekek jajongása kélt akkor.

„Fojtsátok el vadállatok kiáltásával!” — szól a parancs.

S aztán csend lett. Csend, amely vádol és szellemeket támaszt. Rémuлт csend, amikor a lelkiismeret hatalma életre kel és a bűnre ráeszméltet.

A szívekben nagy, néma tusát vívott a husvétí hős.

Es amikor fellobog a máglya a keresztre feszített keresztyének alatt — íme! — a máglya lobogó lángján át miféle szent tűz az, amely előttük felvilian, amelynek színes életemesztő lángja, csak melegítő sugara, szomorúságot emésztő ereje!

A Jézus szelid tekintete az, szemének szeretetteljes sugara!

Midőn pattog a rözse s a vadállatok ordítása felhangzik, — hallga! — miféle lágy zengés csendül fel? Mily hangokat hoz a szél Jeruzsálem felől?

A husvétí hitet, hogy van egy hős, kit Isten támasztott és aki meggyőzi a világot!

Es a husvétí hős győzedelmeskedik a világon és a szívekben. Barát lesz az ellenségből, a pogányból keresztyén.

Aztán évszázadok telnek el. S a középkor sötét századaiban ellankad a hit és szenvedéseiben nyög az Isten fiaivá hívatott szabad nép.

Hallatszik az elnyomottak parancsa: „Mi vagyunk a vérző seb, az éhező nyomor, a jajongó szív, a szenvedő nép.” S hallga! — megrettem a hatalmasok gögös faja, s szól:

„Töltsetek olajat a sebre, adjatok kenyeret a nyomor-
nak!”

De haj! hol az olaj a lelki sebre, hol az étel, amely a lélek-
nek szeretet utáni éhségét megelégtítse?

És íme! dereng egy új kor, minek hajnalhasadását Luther
jelenti. Hallatszik a dörgő szó, mint mennydörgés: mi a meg-
feszített és a feltámadott Krisztust hirdetjük! S a husvéti hit
mint diadalmas hős jár országról országra, a lelkek megelé-
gíttetnek és a hit és a lelkiismeret szabadságával nagy har-
cok nyomán Jézus diadala jár mindenütt. *Ez a var*

Ismét századok telnek.

Felkelnek a gonoszság hatalmai, a kulturát átokkal sújt-
ják. Hallatszik a tagadás ősi szellemének szava:

„Én vagyok a lelkiismeret tompító ereje. Fegyvereim a
szesz, mely mérgez; az érzékiség, mely a telhetetlen vágyak
táncát kelti fel; az arany, melynek csengő haragja milliókat
csábít pusztulásba; a kétségbeesés, mely ezreket visz té-
bolyba, börtönbe, ragad öngyilkosságba!”

De mi az, ami e megrendítő kiáltáson áthallatszik? Kinek
a szelleme jár itt a földön? Fegyvere a lelkiismeret hatalma,
a jog és az igazság soha el nem némítható szava. Ki támaszt-
ja azt a másik erőt, mely elcsendesíti a lelkek háborgását,
szembeszáll a tagadás szellemével és eszményeket támaszt
örök erővel és örök élettel?

Az Jézus, a husvéti hit, a husvéti hős, kinek hatalma el-
lenállhatatlan!

Ez a hős harcol és győz ma is.

Az a fény, mi a földről még ide hat, az az én sebzett szí-
vemből felragyogó szeretet.

És szólt az Úr:

— Menj, térj vissza én fiam, lelkem kíséri lelkedet. Tá-
masztok benned hőst és az én igazságom kegyelmességem
lészen te véled. Mert az én népem sötétségben van lent. Hal-
lom a sírók panaszát, hogy nem lészen vigasztalás többé a
földön. Hallom a kétségbeesés vad kiáltását, mely az eget
verdesi, mivel hogy véled eltűnt az örök reménység a föld-
ről. A nyomorúság pedig dühöng, hogy nincs könyörület. Menj!
Előtted küldöm angyalomat, hogy testedről a sziklát elgör-
dítse véred nyomán virágot fakasszon, arcodról a verejteket
letörölje és a sebeket behegessze. Menj alá! és ahol tested
nem lehet jelen, a lelked legyen ott mindenütt. Szállj alá bé-
kességgel és mondd meg a síróknak, hogy van vigasztalás, a
kétségbeesésnek, hogy van reménység, a nyomorúságnak, hogy
van könyörület! . . .

És úgy lőn.

Jézus lelkével husvétkor földre szállt a halhatatlanság
hite, a szeretet diadala, a békesség lelke, a lelkiismeret ha-
talma. Megkezdődött a harc a gonoszság szellemével, az a

nagy világharc a világosság és a sötétség, az igazság és a hazugság között. Ennek középpontjában Jézus alakja áll s egyik évről a másik évre, egyik husvétől a másikig mind nagyobb diadalra segít.

Ott van a mindennapi élet helyein, ahol az Üdvözítőt megéltük magunkban; ott van az ifjúság törekvéseinek tisztaságában, a szülői ház szeretetében, az első munkasiker boldogságában; ott van, amikor az első szenvedések után megvigasztalódunk. S az a husvétí hit, a hit abban az égi hősben élni fog mindig.

Ha bennünk borzad a rémület: nagyot veszítettünk, ha aggodalmak árja zúdul reánk, ha vesztett boldogság kesereg és nagy csalódásokban és nagy gyászok órákban lemerül a világ előttünk, s hitetlenül meredünk a semmibe: jöjjön el akkor az az égi hős, ébredjen fel az a hit, mely erősebb minden hatalomnál, bánatnál és keserüségnél, gyásznál és gondnál!

Az a csapás, mely összetörte a sikert, az a gond, amely megemésztette életerönket, az az élet, amely összetépte a hitet és keresztre feszítette a Krisztust bennünk, — el veletek! Jön még új dolog, ami felemel új remény, ami vissza adja az életerőt és jön még oly élet, ezer irgalmasság, siker, öröm, törekvés, ami feltámasztja a hitet s ennek foszlányait összeerősíti; jön még oly hit, amely feltámasztja bennünk Jézust, az igalmast, a mindig élőt, a szeretetben és jóságban halhatatlan istenembert!

S ha jönnek nehéz idők, (midőn félelmetes hatalmaktól rettegünk) midőn sokan kishitűen félelemmel telve mindent elsüllyedni, elveszni látnak: országot, egyházat, becsületet, jövőt, hitet — támadjon fel bennünk ismét a husvétí hit, mely sülyedő virágokat felemel, országot, egyházat, becsületet, jövőt megment! Az a husvétí hős arasson ismét diadalt!

Ó élj örökké közöttünk, szíveinkben husvétí hit s legyen dicsőség annak, ki ezt adta nekünk! Dicsőség legyen a hősnek, a mi Urunk Jézus Krisztusnak, kit Isten támasztott és akivel az ő igazsága és kegyelmessége van!

Kutas Kálmán.

Husvét utáni vasárnap

Szabad textus. Ján. 8, 31—45.

Szeretett Gyülekezet, Testvéreim a Jézusban!

Felolvasott szentleckénkben a Krisztus két utat világít meg: az igazságnak és a bűnnek útját. Mindkettő otthúzódik az élet hatalmas mezősegein által. Mindkettőn sok-sok vándor halad előre nem látott, de tudott, avagy megérzett célok felé. Mindkettőn vannak szegények és gazdagok, boldogok és szomorkodók, gyászruhások, mosolygós arcuk: az élet két hatalmas vándorútja viszi előre az embereket, ha azok nem is

akarnak egy lépést sem tenni, azért csak viszi előre és útjukban megcsókolja őket napsugarakkal, megveri iszonyatos viharokkal. Egyik úton mi is tudjuk a mi életünk tapasztalásából, hogy ez így van. Ismerjük az örömeket, ismerjük a szenvedéseket, a verőfényt, a villámokat, a harcokat és a diadalt, a rettegek és a nyugodalmas békességet.

Most már csak azt kellene megállapítanunk, hogy melyik úton vagyunk. Miért csókol a napsugár és miért ver a vihar? Azért-e, hogy csalogasson bennünket továbbra is a bűnnek útján megállott sirok csendes temetője felé, avagy azért-e, hogy szeretetével és villanásaival folytonosan mutassa, ahová lépnünk kell, hogy az igazság útján megmaradhassunk?!

Melyik úton vagyunk? Az nem kérdés, hogy melyik a helyesebb és melyiken kellene lennünk, hanem az, hogy melyiken vagyunk?! Milyen a mi életirányunk, hol és merre visz a vándorlásunk? Bódít-e a napfény, avagy melegít? Kápráztat-e a villám, avagy világít? Vakon botorkálunk-e avagy kinyitott szemekkel, diadalmasan, meg nem botló lépésekkel megyünk előre?

Halgassunk csak a szentleckére. Minden szavában ott cseng az a szeretetteljes tanítás, amely az igazság megismerésére akar elvezetni bennünket.

A Krisztust hallgathatjuk. Nem évszázadok megfakult, sárga, elkoptatott könyvei között, hanem az élet és az igazság, jobban mondva az élő igazság Istenáldotta templomában. Szavaiban ott cseng a soha el nem pusztítható élet ereje. És amint felrizza a szunnyadó lelkiismereteket, úgy áll előttünk a maga örökkévaló isteni dicsőségében, mint a bírása és az élet értékeinek, súlyának, avagy könnyűségének elhivatott egyedüli és igaz lemérője.

Mit mond a mi életünkről? Az én életemről, a te életedről? Nem elkoptatott frázis, hanem nehéz, mondhatnám fájó komolyság csendül ki a kérdés minden szavából. Milyen a ti életeitek? Merre visz az útja? Melyik az a cél, amely felé húz a ti szívetek vágyódása és a lelketeknek el nem csitítható akarása? Hol jártok és hová mentek? Hogyan viselkedtek és milyen a ti életeitek tartalma?

Olyan vádoló a szava, mint egykoron ott a zsinagógában. Nem válogat a kifejezésekben, hiszen akik Őt hallgatják, azok sem válogatnak az ő cselekedeteikben. Úgy kimondja, ahogy a lelkében megszületett. Talán sokaknak nagyon is fáj a kemény beszéd. A lelkükben ezer sebet tép fel és mégis ki nem mondható boldogság azt hallgatni. Hiszen a Krisztus szólott egykoron és a Krisztus szól ma is. Csengő hangon messze hallhatóan prédikálja mindenknek: két út vagyon a ti életeitekben: az igazságnak és a bűnnek útja. Azt akarjátok meg-

tudni, hogy melyik úton vagytok? Ne keressétek sehol más-
hol a feleletet, hanem csak énnálam. Én megmondom tinéktek!

Vajjon tudunk-e a Krisztus tanítására hallgatni és meg-
látjuk-e tanításában az igazságot?! Mert nem elegendő az, ha
itt vagyunk a templomban és meghallgattuk a felolvasott pré-
dikációt, hanem meg kell éreznünk azt is, hogy miért mon-
dotta a Krisztus és mit akar ezáltal a mi szívünkbe és a lel-
künkbe odavésni!

Melyik úton jártok? Ha az igazságot ismeritek, magatok
is meg tudjátok mondani. És **mi az igazság?** Hallgassatok csak
a Krisztusra. Azt mondja néktek:

I. **Maradjatok meg az én beszédemben.** 31—32.

II. **Ne legyetek a bűn rabszolgái.** 33—34.

III. **Cselekedjétek a ti mennyei Atyátok cselekedeteit**
37—43.

IV. **És higgyetek az én beszédemnek.** 44—45.

I.

Maradjatok meg a Krisztus beszédében. Ez az igazi élet-
irány, ez az igaz út.

„Monda vala Jézus azoknak a zsidóknak, akik hittek
vala néki: ha ti megmaradtok az én beszédemben, bizony az
én tanítványaim lesztek. És megismeritek az igazságot és az
igazság szabadokká tesz titeket.”

Ez az első tanítás. Régen is, most is és mindenkoron.
Múltban is, jelenben is és a jövődő minden elkövetkezendő
pillanatában. Maradjatok meg a Krisztus beszédében!

Ha jól megfigyeljük a szentleckét, észrevesszük azt, hogy
a Krisztus csak azoknak prédikált, akik hittek néki. Mások-
hoz hiába is szólott volna, úgysem értették volna meg az ő
beszédét. Így van ez ma is. A Krisztus csak azok számára
Mester, Tanító, Próféta és Megváltó, akik hisznek őbenne.

Akik hisznek Őbenne, azok megmaradnak az ő beszé-
dében. Pedig nincs ennél nehezebb és gyönyörűbb követelés.
Lefoglalja az egész életet, annak minden gondolatát, minden
pillanatát és mindenűt, ahol csak lüktet a vér és gondolko-
dik az agy érvényesíteni akarja a maga igazságát. Maradja-
tok meg a Krisztus beszédében. Mindabban, amire titeket ta-
nított és figyelmeztetett. Olyan sokat szólt már hozzátok. Em-
lékezzetek csak. Elkezdett tanítani titeket tizenkét éves ko-
rában ott a templomban és azóta szüntelenül hallhatjátok az
ő szavát, ha hisztek Őbenne. Gondoljátok vissza mindarra,
amit a hegyen mondott tinéktek. Ezer tanács és ezer sugár
abból a szeretetből, amely az ő isteni szívét eltöltötte. Ne
válogassatok abban, amit hallottatok. Ne mondjátok azt, ez,
vagy amaz megfelel az én életfelfogásomnak, világnézetem-
nek, ezt megtartom és a többivel nem törődöm. A Krisztusnak
minden szava egyformán drága. Egész élete nem más, mint

egy hatalmas prédikáció, amelyből nem vehetsz ki mondatokat, hanem egészen meg kell tartanod, ha hiszel Őbenne.

Maradjatok meg az ő beszédében. Maradjatok meg Őbenne, hiszen Ő nem más, mint a beszéd, az Ige, az Ige teljessége, az az Ige, amely miérettünk az isteni kegyelem végtelen gazdagságában miérettünk, bűnös és elkárhozott emberekért egykoron testté lett és azóta itt van közöttünk és mibennünk. Ha az Isten fiának jó helye van mibennünk, mennyivel inkább jó helyünk van minékünk Őbenne. Maradjunk meg a Krisztus beszédében, maradjunk meg a Krisztusban!

Ugye megtudjuk már mondani, hogy hol járunk és melyik úton vagyunk! Nem kell sokat gondolkodnunk, az igazság rávilágít az útra és mi látunk. Keressük hát a Krisztust, a Krisztus beszédét és **maradjunk meg benne.**

II.

Igy nem leszünk a bűnnek rabszolgái. Azok a zsidók nem akarják megérteni a Krisztust, így szólnak azért hozzája: mi Ábrahám magva vagyunk! Minékünk nincs már arra szükségünk, hogy szabadok legyünk. Nem szolgálunk senkinek. Mi ugyanis szabadok vagyunk.

Látszik, hogy mennyire nem értették azt, amit a Krisztus mondott nekik. Ők mindent testi értelemben vettek. A lélekre és a lélek ezerféle gondjaira nem is gondoltak.

A Krisztus aztán felvilágosítja őket: valaki bűnt cselekszik, szolgája a bűnnek. A szolga pedig nem marad örökké a házban. A fiú örökké ott marad. Minthogyha csak azt mondaná ezzel is: bizony ti szolgák vagytok, hiába is tiltakoztok ellene. Büszke nyakatokat az igazság előtt meg nem hajtjátok, de ott ül rajta a bűnnek Fejedelme és ti odamentek, ahová ő akarja, azt teszitek, amit ő mond. Szolgák vagytok, mert a lelketeket eladtátok néki és mosthiába van minden. Hiába vagytok Ábrahám magva származás szerint, ti már nem ott jártok, ahol egykoron Ábrahám, mert ti a bűnnek rabszolgái vagytok.

Melyik úton járunk mi? Bármiképp is nem akarjuk és nem szeretjük hallani, nekünk is ugyanezt mondja a Krisztus: bűnt cselekedtek, szolgái vagytok a bűnnek. De vigyázzatok: a szolga nem marad örökké a házban, hanem csak a fiú. Azért ha meg akartok maradni az Istennek kegyelmében, arra kell törekednetek, hogy megszabaduljatok a ti lelketek és éltetek legnagyobb ellenségétől, a ti kegyetlen és szívtelen zsarnokotoktól: a bűntől és annak pusztulásba vivő hatalmától.

És hogyan lesz a szabadulás?

III.

Cselekedjétek a ti mennyei atyátok cselekedeteit. Bűn szolgaságában erre ti képesek nem vagytok, te ne csüggedjétek: a fiú megszabadít titeket és szabadok lesztek.

A zsidók újra csak ellentmondanak. Hiszen a mi Atyánk Ábrahám! Ha az volna, akkor az ő cselekedeteit cselekednétek. Pedig nem azt teszitek, meg akartok engemet ölni, mert azt az igazságot mondom néktek, amelyet az Istentől hallottam. Ábrahám ezt nem mivelte. Gondolkoznak... egy Atyám van, t. i. az Isten. Semmiképpen sem Atyátok, mert ha az volna, szeretnétek engemet, mert én az Istentől származtam és jöttem. Mert én magamtól nem jöttem hanem Ő küldött engemet.

Mennyi szemrehányás és mennyi keserűség van Krisztus eme szavaiban! Azt, amit a zsidók maguknak igazságul tulajdonítanak, mint vádat fordítja ellenük és megvilágítja előttük azt az utat, amelyen járnak a maga teljes romlottságában és feketeségében. Nincs ok az elbizakodottságra és nincs jog a gögösségre. Nem verőfény, hanem árnyék borítja be azt az életet, amelyben élnek. A bűn árnyékában nincsen igazság, legfeljebb csak az, hogy ott a Krisztus nélkül vannak az emberek és bárhogyan is kínlódnak, bármilyen nagy igyekezettel akarnak előrejutni, nem tudnak egy lépést sem tenni az örökévalóság felé.

És miért van ez így? Mert a Krisztust nem szeretik. Ha szeretnék Őt, akkor az Isten volna az Atyjuk és az Istennek cselekedeteit cselekednék minden dolgaikban. És mi annak az eredménye, hogy a Krisztust nem szeretik? Nem fogadják Őt be, pedig Ő az Istentől származott és onnét jött és nem magától jött, hanem az Isten küldötte.

Mint ahogy csak újra az evangélium első felét olvasnám: az övéihez jött és az övéi nem fogadták Őt be. Megtörtént hát vele az, amire senki nem is számított. Hiszen milyen nehezen és milyen nagy vágyódással várták és most, amikor itt van közöttük, egyáltalán nem törődnek vele, legfeljebb csak azért, hogy elveszítsék. Nem, ezek az emberek semmiképpen nem járhatnak az igazság útján és semmiesetre nem cselekszik a menyei Atya akaratát.

Dehát ez így nem élet! Hiszen így mindnyájan a pusztulásba rohannak!

IV.

Mint ahogy csak látnám a Krisztust. Szelid, jóságos tekintete elborul. Szent haraggal támad rájuk és szinte azt mondhatnám, hogy indulatosan — persze a szónak nemes értelmében — támad rájuk: **miért nem ismeritek az én szólásomat és miért nem hallgatjátok az én beszédemet?!** És amikor senki

sem felel néki, újra folytatja: ti az ördög atyától valók vagytok és a ti atyátoknak kivánságát akarjátok teljesíteni. Az elei-
 ől fogva emberöldöklő volt és az igazságban nem állott meg.
 Mert nincsen öbenne igazság. Valahányszor hazugságot szól,
 az ő magáéból mondja. Mert hazug ő és a hazugságnak atyja.

Ma is sokan sokszor hallják ezt a kemény beszédet.
 A Krisztus ma is sokszor odaáll az emberek elé. Nemcsak a
 vasárnapokra gondolok, hanem gondolok főképpen azokra a
 csendes órákra, amikor a lelkiismeret szava csendül és ami-
 kor az ember önmagát méri meg. Hányszor halljuk, amint né-
 künk is mondja nem kimélve a szót és nem válogatva a kife-
 jezéseket: hamis úton jártok, a bűn a ti atyátok. A szívetekben
 ezer oltárt emeltetek nem az egy Isten dicsőségére, hanem a
 bálványok, a vétkek és a szenvedélyek tiszteletére. Nem fo-
 gadtatok be engemet, pedig én közétek jöttem nem is önként,
 hanem mert a jó Isten küldött engemet. Bizony ti a bűnnek fiai
 vagytok. Miért nem ismeritek az én szólásomat és miért nem
 halljátok az én beszédemet? Hiszen szólok hozzátok bölcsőnél,
 koporsó mellett, életben, halálban, örömben, bánatban, sze-
 génységben, gazdagságban. Figyelmeztetek, amikor nem úgy
 tesztek, ahogyan kellene, megdorgállak, ha a gondolatod szem-
 behelyezkedik az örökkévaló gondolattal és mégis mivelhogy
 én igazságot szólok, nem hisztek nékem.

Igy szól hozzánk is a Krisztus. Vajjon mi a tanúság ebből?
 Melyik úton járunk? Ne mondjuk most meg, hanem csak az a
 tanítás vésődjék oda a lelkünkbe, hogy nekünk az igazság út-
 ján kell járnunk. Hallgassunk hát a Krisztus beszédére. Ne le-
 gyünk a bűnnek rabszolgái. Cselekedjünk a mi mennyei Atyánk
 cselekedteit és higyjünk a mi Megváltónk beszédének.

Előttetek a két út: az igazságnak és a bűnnek útja. Közöt-
 tük feneketlen a mélység. Nincsen más átvezető út, hanem csak
 a Krisztus keresztje. Akik az igazság útján jártak és a bűn
 útjára tévedtek, azok megtagadták és meggyalázták a keresz-
 tet. Akik a bűn útjáról az igazság útjára értek, azokat a ke-
 reszt emelte fel és azokat a kereszt áldotta meg az igazsággal.
 Lépünk mnidnyájan az igazság útjára, hogy így egykoron eljut-
 hassunk az igazság Istenéhez örökkévalóságra. Amen.

Szombathely.

Schöck Gyula.

III. Alkalmi beszédek

Gyónó beszéd

a) Nagypénteki.

Előttünk áll ismét az Isten egyszülöttjének keresztfája. Látjuk lélekben az Úr halálvergődését. Érezzük nehéz kínjait, melyek még az ő ártatlan, tűrő lelkét is megszólaltatják: „En Istenem, én Istenem, mért hagytál el engem!” Hát csakugyan elhagyta volna őt az Úr, csakugyan gyönyörúsége tellett az ő egyszülött Fiának szenvedésében? Oh nem! Sírt az ég, megindult az anyaföld szíve is Jézus halálán és a nap eltakará arcát, hogy ne lássa a bosszú e rettenetes művét; a föld fájdalmas nyögést hallatott megnyílt kebléből. Így gyászolt az ég és föld; óh bár mi is tudnánk zokogni a kereszt alatt, melyet a mi bűneinknek sokasága állított oda a Golgothára és sötét gyász borulna szíveinkre, ha vétkeink sokaságára gondolunk, melyek, mint tengernek fővénye, megszámlálhatlanok. Nincs ember, aki azokat elősorolhatná. De az ember minden egyéb felett előbb ejt egy könnyet, mint az ő bűnén. Sír a szülő, ha elveszti gyermekét, sír a férj, ha elveszti hitvesét, a gyermek, ha eltemetve szüleit az árvaság kenyerére jut, de azon nem ejt könnyet, ha bűneivel lelkét, mely mindennél drágább, veszti el. Sírsz, midőn a fagy, elemi csapás semmivé teszi földedhez csatolt szép reményedet, de a felett nem sírsz, hogy bűneiddel az örök üdvösség, a lelki béke, lelki nyugalom, boldogság reményét taposod el. Sírsz, midőn a föld göröngye megsebez, de mit sem törődöl vele, midőn gyűlölet, irigység, harag által embertársad lelkét vérezed. Sírsz, midőn elveszted vagyonedat, de nem ejtesz könnyet, ha bűnös életeddél eljátszod becsületed, emberi méltóságod. Sírsz, midőn földi hajlékod bontogatja a vihar, egy könny sem csordul szemedből, midőn égi hajlékodtól fosztott meg a bűn ereje.

Krisztusnak értünk hozott nagy áldozata, melyet a mai napon ott végzett el a Golgothán, indítson téged is magadba szállásra; ugyanazon indulat legyen benned, mely volt ő benne.

Ejts egy könnyet saját vétkeiden, mert a bűn okozta a Megváltó halálát, neked is már oly sokszor a szenvedések fellegét vonták össze fejed felett. Ismerd el a jóságos Atya előtt: vétkedem az ég ellen és Te ellened s nem vagyok másra érdemes, csak büntetésedre és méltó haragodra. Érezd szívedben a fájdalmat, hogy tévedéseiddel megbántottad az embereket s a te Uradat, Istenedet. Ezen őszinte bűnbánatra az ég kitarja feléd keblét. Kegyelmesen mosolyg rád, magához ölel s a Krisztus érdeméért megbocsát. Visszaadja, amit elvesztettél, a lelki békes-

séget, nyugalmat. Megerősít a szenvedés keresztfájának elhordozására, gyászos sorsodat elviselhetővé teszi, képesít az élet küzdelmeinek meggarcolására. Az igazság győzelmében vetett hitnek s a feltámadás és örök élet reménységének tüzét kialudni nem hagyja.

Az embernek egész életében töredelmes szívűnek kell lennie, de különösen szállj magadba most, midőn a Krisztus testével és vérével egyesülni akarsz. Most érezz az Úr szenvedéséhez méltó fájdalmat szívedben bűneid felett. Különösen most legyen benned komoly a szándék, hogy bűneidet elhagyni, életedet megjobbítani törekedél. Ha soha nem is, de most tudj békejobbot nyújtani a te ellenségednek. Tudj odajárulni a te haragosodhoz, ki megbántott. Tudj odajárulni azok mindegyikéhez, kiknek bánatot, szomorúságot, lelki-testi gyötrelmet okoztál. Tudj előttük így szólni: „Szánom és bánom bűneimet, felejtse el a sértést, bocsásd meg nekem vétkeimet.”

Az ily szív lehet kedves az Úr előtt. S aki ilyen indulattal járul az Úr vacsorájához, az annak számára örök életnek eledele és itala leend, míg ha valaki meg nem bocsátja az ő felebarátjának vétkét szíve szerint, kárhozatot eszik és iszik magának.

Jer azért, szálljon ki-ki önmagába, ismerje el bűnös voltát és kérje az Isten bűnbocsátó kegyelmét ilyenképpen...

b) Husvétí.

„Én vagyok a feltámadás és az élet, valaki én bennem hiszen, soha meg nem hall!” Az élet fejedelmének e magasztos szavai hangzottak ma e szent hely boltozata alatt, mert e nap az élet és remény magasztos ünnepe. A Golgotha borzasztó hegye s a kínos keresztfa diadaloszlopoknak látszanak ma előttünk, melyek a feltámadás és élet viruló koszorúival vannak felékesítve s a töviskoszorú az életnek és a dicsőségnek fonnyadatlan koronájává lett ma. Meghalt érettünk, hogy elvegye bűneinknek terhét s feltámadott, hogy vele mi is hasonlókká leszünk ő hozzá.

Hogy tehát üdvözüléseinknek útja mindig szemünk előtt lebegjen s a vele való összeköttetés soha meg ne szakadjon, szerzé halálának emlékére az ő szent vacsoráját. Ebben, ha elfáradunk utunkon, megnehezülnek a terhek vállainkon s szívünk a fájdalom keresztje alatt bánatában repedez, a megtérő bűnös újra egyesülhet vele s megerősítheti a kapcsolatot. A bűnök, melyek mint dúló viharok döntik össze az emberiség boldogságát, elszakítanak bennünket is Megváltónktól és az ő szeretetétől. De mindannyiszor megjelen szívünk sírboltjában a mentő angyal, amely a bűnök halálából feltámaszt és megtérésre buzdít s megmutatja a mi mennyei vezérünket, biztat hogy az utain járjunk. Ti is ily megtérő gyermekei vagytok a mennyei Atyának! Keressétek hű vezérteket, ki a bűnök egyiptomi szolgaságából kivezet a vigasztalás ígéretföldjére. Meg is találtátok

áldozatul, adott teste átfüstölög az Úr oltárán; tegyétek le melléje töredelmes szíveteket. Ez legyen a ti áldozatotok, ezt kedvesen veszi az Úr! De mielőtt leteszitek az Úr oltárára, vizsgáljátok meg, elég tiszta-e a bűnöktől, vizsgáljátok, megbocsátottatok-e mindenkinek szíve szerint. Mert át ne lépje a templom küszöbét senki, ne érintse újjával az Úrnak testét, míg haragot táplál szívében s gonoszat gondol másikról. Isten vigasztalását csak az nyerheti, ki tiszta szívet hoz neki áldozatul, aki megvallotta bűneit s szent elhatározással lép a jobbulás útjára. Jer, tegyétek ti is vallomást...

Sztrókay Dániel.

Kereskedő Ifjak Egyesületének zászlóavatási ünnepélyén

(1924. máj. 25. a szabadban.)

Aranyos áradatban ömlik alá a tavaszi napfény s fehéren tűző színére ezer színnel felújjongva felelnek a kibontott kelyhű virágok. A ti körötökben is új tavasz zsendült, ifjú kereskedő Testvéreim, ti is kibontottatok egy virágot, ezt a zászlót: szirmának selyme a szövet, levelei a szalagok, himpora a szögek, de gyökere kell, hogy a lelketekben legyen. Mert innét fakadhat az az éltető erő, amely gyümölcsöt termel a virágból, itt szenderegnek, mint gyermek az anyaölbén, azok az Istentől rátkó bízott talantumok, melyeknek célja, hogy velük munkáljátok a saját magatok jövőjével együtt a magyar jövendőt!

Mikor annak a régi népnek fogsága végetért s ők visszatérhettek Babel vízei mellől, olyanok voltak — a 126. zsoltár szavai szerint — mint az álmodozók. De lefejtették magukról az álom puha karjait s egyik kezükben karddal, a másikban vakolókanállal építették újjá hazájuk szétdúlt oltárköveit. A mi kezünkből kihullott a kard, amely félévtizeden át annyi véres babér, könnyözön és poklok minden szenvedéseinek közepette a magyar erő és vitézség csudáit kalapálta a bámuló világ szívébe. Azután ránk szakadt egy szörnyű álom, amely igézetes erejével bilincsekbe verte a nemzet lázasan hanykódó testét. Úzzétek el e szörnyű álmot, szerszámot a másik kézbe is és akarástok tisztán csengő ércével, a gazdasági élet vérkeringése körül végzett munkálatokkal, hittel, becsülettel, szeretettel, egyetértéssel segítsetek újjáépíteni hazánk szétszórt oltárköveit.

Ne mondja senki, hogy ez a munka lehetetlen, hiszen — mint Carlyle Tamás mondja — minden igazi, minden nemes munka lehetetlennek látszik eleinte, mert lehetőségei szétszórva fekszenek láthatatlanul, megtalálhatatlanul mindenki számára, csupán a hit számára nem. Gyűjtsétek össze e lehetőségeket, mint ahogy a felleg összegyűjti az erőnek mindenüvé

szétoszlott milliárd parányait, gyűjtsétek össze, hordjátok össze e szétszórt oltárköveket, ássátok ki a nemtörődömség, a közömbösség homokrétege alól, vezessétek le felőlük a gyűlölet és vizsály keserű mocsarát, ne legyen e munkában elválasztó gát sem vallás, sem felekezet, hanem miként e hazánk felett kéklő ég ölelve borúl síkra, völgyre, hegyre és halomra, úgy domborodjék az egységesítőn kicsiben a ti homlokotok hajlása alatt is. Akkor a ti munkátok imádsággá lesz, akkor beteljesedik ott is a mi Urunknak, a Jézusnak ígérete: „Ha kettő ti közületek egy akaratú léssen e földön, mindent, valamit kérnek, megad nekik az én mennyei Atyám.” (Mt 18₁₈). Akkor e zászlónak szövete Gideon harmatváró, csodatévő gyapjaként lesz kifeszítve néma kéréssel az ég felé és a ti munkátokra, a magyar jövőndő termőföldjére áldott, bőséges eső fog hullani.

Megáldom hát e zászlót ág. hitv. ev. egyházunk nevében; megáldom azzal az ősi, szent áldással, amely régi, mint a Sínai hegyi menydörgés, megáldom azt ti véletek egyben: Az Úr áldjon és őrizzen titeket; az Úr fordítsa az ő szent színét felétek és legyen hozzátok irgalmas; az Úr gyámolítson és adjon tinétek ideig és örökké tartó békességet Amen.

Szentes.

Botyánszky János.

Levente oktatók záróvizsgájakor

Igen tisztelt ünneplő közönség!

Amióta azt a csúfos és a becsületes magyar ember előtt jogosnak soha el nem ismerhető trianoni papirrongyot erőszakosan aláírták velünk és az úgynevezett béke szent nevében még a dolgozós két kezünket is gúzsba kötözték, minden lépésünket, lelkünk minden megmozdulását, szívünk minden dobbanását megfigyelik. Pedig nicsen más vétünk, hanem csak az — és az ő előttük halálos bűn —, hogy ezeréves magyar hazánkat az életünk melegével és az életünk szeretetével szeretjük.

De a gúzsba kötött kézben is ott lüktet a vér, de az emberek által magasra emelt határokon is általsüt a napsugár és a megálázott magyar döngeti már gyalázatja rabságának sietve összetákolt börtönkapuit.

Én tudom és látom, hogy döngeti. Az a jajkiáltás is mozgatja, amely felszakad és ott sajog az imádságban. Az a csendes munka is árkot ás alája, amely zajtalanul, de annál biztosabban halad kítüzött célja felé és azok az emberek is gyűjtögetik az erőt, akiknek nem mindegy az, hogy Petőfi sírján és az aradi tizenhárom szomorú és gyászos temetőjében szentségtelen kezek szaggatva tépik a magyar hála és kegyelet hófehér virágait.

A leventék is azok közül valók, akik készülődnek. Vala-

hányszor csak rájuk gondolok, élem áll mindig Arany János acélos izmú, kemény derekú, tiszta tekintetű Toldi Miklósa. Szinte hallom, amint hatalmas mellkasából mint a vihar előtt a szélvész tör elő a sóhajtás: „hej, ha én is köztetek lehetnék, szép magyar vitézek, aranyos leventék!” És látom azt is, amint közibük áll. És a magyar erőt és a magyar bátorságot odaemeli a dicsőség napsugaras trónusára.

Toldi Miklós délceg alakjáról Türeátok sugároznak a tekintetem magyar leventék! Olyan boldog vagyok, amikor látom, hogy nem törödtök azzal, hogy kevesen vagytok, azért mégis odaálltok megaláztatásunk sötét éjszakájában megalmodott jövendőnk országútjára és toborozni indultok új erőket, testileg lelkileg nemes vitézeket. Csak menjetek! Ti lesztok a vezérek. Nem csillogó ruhába öltöztetett, értéktelen érmekkel teleaggatott bábkatonák, hanem a Toldi Miklós apródjai, kemény öklű, elszánt harcosok. Csak toborozzatok, csak gyűjtögessetek, csak tanítgassatok. Olyan sokan vannak ebben a szegény országban, akik nem törődnek semmi egyébvel, hanem csak sárból összetákolt romlatag házukkal, rongyos vagyonukkal, összegyűrött bankóikkal. Csak gyűjtögessetek, csak tanítgassatok. Keressétek meg a szíveket, Árpád apánk elveszített kürtjét, szerteszóródott diadalmas hadseregét és úgy menjetek házról házra, határról határra szent bizakodással: a Hadur, a mi Istenünk, hív bennetek, aki néktek ezt a földet, ezt a hazát adta, nem szabad most senkinek sem tétlenül maradnia. Csak menjetek! Hadd legyen mindig nagyobb és mindig hatalmasabb a magyar leventék, a magyar katonák áldott hada.

Egykoron, amikor még a hazaszeretet nagyobb lánggal lobogott és az ösöknek méltóbb unokái voltak, mint amilyenek mi vagyunk, egyetlen szóra egész hadseregek támadtak. A férfi otthagya az ekét, az ifjú a könyvét, az aggastyán sem törődött azzal, hogy megrokkant már . . . elindult a többiekkel egy sorban. Az asszonyok, a lányok odaadták csillogó ékszereiket, a polgárok utolsó vagyonukat, csak hogy a hadba indulók semmi szükségét ne lássanak. A mi leventéink is harcba indulnak. A hamú alatt a szikrákat élesztgetik, a megfáradtakat erősítgetik és ezt a sirba fejt szerencsétlen országot akarják újra kihozni az élet és a jövő világosságára.

Mit adunk mi nékik? Engedjük, hogy elmenjenek üres kézzel, biztatás nélkül? Avagy talán meg sem látjuk jóigyekeztünket és szent célukat? Megver bennünket a jó Isten, ha nem törődünk velük. Nem akarjuk, hogy ez így legyen. Hiszen úgylis megbűnhődte már e nép a múltat és jövendőt!

Alljunk oda melléjük. Hiszen a mi hazánkért akarnak dolgozni és harcolni. Azért állottak egy sorba, hogy a mi jövendőnk útját egyengessék, hogy a mi gyermekeink, hogy a mi unokáink álmát ne zavarhassa meg betolakodott idegen horda,

összeszedett söpredék. Segítsünk nekik. Adjunk abból, a mint a jó Isten adott jó szívvel és szeretettel. Tanuljuk meg: addig nem lesz újra erős és hatalmas ez az ország, amíg csak a magyar hiszekegyet mondja az ajkunk, erőnkkel pedig önön boldogságunk oltárát nem építgetjük. Oltárok szétdőlnek, nemzedékek kipusztulnak és mi marad akkor a jövődönnek, az Isten dicsőségének?

Tegyünk most itt egy szent fogadást: mi is odaállunk a honmentők közé, hiszen ott van a mi helyünk is. De nem megyünk üresen. Elvisszük oda a szívünk vágyát, a lelkünk akarást, életünk minden értékét és drágaságát és ha kell, mindent odateszünk a honszeretet fehér oltárára!

A jó Isten meghallotta, amit elhatároztunk és ha őszinte volt a mi fogadásunk, akkor ne féljünk. Felénk hangzik a biztatás: mindig csak előre! Meglássátok, nemsokára elérkezünk könnyeken, koporsókon, éjszakákon és romokon keresztül, a szabad, boldog és integer Magyarország feltámadásának áldott hajnalára. A jó Isten engedje, hogy ez mielőbb megtörténhessék! Amen.

Szombathely.

Schöck Gyula.

Esketési beszéd

(megesett párnál)

Zsoltár 51, 19.

Keresztyén Testvéreim!

A töredelmes szívűeket szereti az Úr és csak az alázatosoknak osztja az ő irgalmát. Mi az, ami az embert alázatossá, töredelmes szívűvé kell, hogy tegye az Istennel szemben? Az emberi gyarlóság, Testv., amely lépten-nyomon érezteti velünk bűnös voltunkat, hogy mi a magunk erejéből jót tenni képtelenek vagyunk, de nemcsak, hogy nem tesszük a jót, ami kötelességünk volna, hanem az növeli még inkább gyarlóságunkat, hogy a rosszat viszont minden tiltás ellenére is tesszük, pedig arról tudjuk, hogy nem vezet jóra. — Ez a jóra képtelenség, de rosszra, bűnösre való annál nagyobb készség ez minden embernek jellemzője. Mindnyájan bűnösök vagyunk! Mindnyájan reászorulunk arra a bűntől való megváltásra, amelyet számunkra a Jézus hozott. De a bűntől való szabadulást csakis együtt segítheti elő s ez a töredelemnek, a bűnbánatnak útja. Aki erre az útra lép az már átérzi a másíknak, az embert csak bűnökre ragadó útnak szégyenkezésreméltó voltát, amely az Istentől elszakít és kárhozatba visz.

Úgy érzem, Testv. és nektek is úgy kell éreznetek, hogy ez az út, amelyet az Úr házába tettetek ennek a bűnbánatnak és töredelemnek útja a ti életetekben és megnyugtathatom lelketeket, hogy most helyes útra léptetek. Ezen az úton találhat-

játok meg azt, amit elvesztettetek. Azért jöttetek ide, hogy egyrészt töredelmes szívvel kérjétek az Istent tévedésteleknek megbocsátására és én, mint az Úrnak szolgálatára elhívott aláza-
tos szolgálta hirdetem néktek az őszinte bűnbánat és megté-
rés feltétele mellett bűneitek bocsánatát; — másrészt pedig
azért jöttetek, hogy erre a ti, most Isten színe előtt is megkö-
tendő házasságtokra kérjétek az ő megsegítő és áldó kegyel-
mét.

Testv.! Én hiszem, hogy ez az első lépés azon az úton, ame-
lyen a férfiú, mint férj, mint családapa kivívhatja a becsületes,
tisztességes emberek, a jó keresztyének megbecsülését és elis-
merését is. Ez az út, amelyen a nő, mint hitves, mint család-
anya még példaképül is szolgálhat sokaknak, akik ha nem is
követtek el leánykorukban botlást, de akik máskülönben talán
elhanyagolják anyai, szülői és hitvesi kötelességeiket sőt meg
is szegik azokat és ezzel megrontják, beszennyezik a családi
élet boldogságát szentségét és tisztaságát.

Testv.! Vigasztaljon titeket az a boldog tudat, hogy hibá-
tokat jóvátehetitek; hiszen ezer módja van annak, hogy beiga-
zolja komoly megtérési szándékotokat. Ezen ti tévedéstelek
még áldásos következményű is lehet végeredményben, ha a ti
életeteket ennek jóvátételére szentelitek, ha ti egymás lelké-
ben olyan vonzalmakat fedeztek fel és tapasztaltok egymás
íránt, amelyek az élet bármely változása idején sem szűnnek
meg, sőt a megpróbáltatások csak növelik azok erejét. Ha ti
egymást valóban szeretitek és szeretni fogjátok és egymás
lelki üdvösségét szem előtt fogjátok tartani, továbbá támogat-
játok, segítitek és büzdítjátok is egymást a jó és rossz napok-
ban egyaránt, akkor áldani fogjátok az Istent, aki mindeneket,
jóra fordít és még a rosszat is javatokra fordítja.

Ha mindezeket megtartjátok, akkor a ti mostani buzgó
imádságtok nem marad eredménytelen, mert meghallgatja az
egék Úra. Ő vezéreljen titeket a jóra és erősítsen meg abban.
Amen.

Az új pár imádsága az eskü letétele után.

Jóságos Isten, kegyelemnek és irgalomnak Atyja! Aláza-
tos szívvel közeledünk hozzád, amikor tévedéseinket belátva
szent templomodba eljöttünk, hogy kikérjük a te megsegítő és
mindeneket, még a rosszat is javunkra fordító kegyelmedet erre
a most már színed előtt is megkötött házasságunkra. Jóságos
Istenünk! Kitarjuk előtted bűnbánó szívünknek keservét, mert
tudjuk, hogy meghallgatod a hozzádtérőnek szavát, mert tud-
juk hogy Te nem veted meg a töredelmes szíveket és előtted
**„kedves áldozatok: a töredelmes lélek; a töredelmes és bűn-
bánó szívét óh Isten nem veted te meg!”** Mi is ilyen áldozatot
mutatunk be előtted és kérünk adj erőt nekünk arra, hogy
amiket elhangzott eskünkben fogadtunk, azokat minden időben

megtartsuk és úgy élhessünk azután, hogy a Te megbocsájto kegyelmed ne legyen rajtunk hiábavalóvá, hanem életünk minden napját bölcsen használjuk fel és munkáljuk egymás földi boldogságával és menyei örök üdvösségünket. Erősítsd meg és nemesítsd meg szívünkben az egymásiránti szeretetet, hogy az soha meg ne lankadjon és ez kárpótoljon minden más veszteségért és ha az életnek bármely viszontagsága sujtana is le, add hogy mindig csak benned bízunk, aki az alázatosnak és megtérőnek osztod kegyelmedet egyszülött Fiadért a Jézusért. Amen.

A nászgyülekezet imádsága az új párért.

Mindenható Isten! Mi jelenlevők is csak bűnös emberek vagyunk és mi is érezzük, hogy ha Te nem könyörölnél mi rajtunk bizony elvesznénk. Alázatos szívvel kérünk, hogy ne fordítsd el füleidet a mi kérésünktől sem, hiszen most ez órában a mi szívünknek minden óhaja csak az, hogy vedd kegyelmedbe ezt az új házaspárt. Add, hogy amit most itt fogadtak annak ereje és komolysága hasson ki egész életükre és hogy az úton amelyre most léptek megmaradjanak mindaddig, míg tetszésedből magadhoz nem szólítod őket. Tedd, kérünk, életüket gyümölcsözővé úgy a maguk, mint embertársaik javára. Legyen a szeretet életük legfőbb boldogítója és ennek melege hassa át egész családi otthonukat, hogy így példaképpül is szolgálhassanak. Áldj meg mindnyájunkat és hallgasd meg gyermekeid fohászát az Úr Jézusért kérünk. Amen.

Kiskőrös.

Torda Gyula,
ev. s. lelkész.

Halotti beszéd

(Weöres István gyülekezeti felügyelő, m. kir. gazdaságügyi főtanácsos felett.)

János ev. 9, 4.

Gyászoló Halotti Gyülekezet! Testvéreim az Ur Jézus Krisztusban! „Munkálkodjatok, míg nappal van; mert eljő az ejszaka, mikor senki sem munkálkodhatik!” Mintha csak ez a felhívás irányította volna egész életén át a mi nagy halottunkat. Ezt valósította, amikor fellépett a társadalmi s a politikai élet küzdőterén s nem keresve a népszerűséget, soha sem személyeskedő tárgyilagosságával, cicerói ékesszólással előadta a maga meggyőződését; — vagy amikor sokirányú elfoglaltsága mellett is — az egyház ügyeit a legapróbb részletekig ismerő alaposággal — vezette a gyülekezetet mint bölcs vezér, — áldozva, biztatva, dicsérve, ahol lehetett, de, ha kellett, katói szigorúsággal ostromozva a bűnt. Munkálkodott, amidőn eltávozott az egyház és haza veteményes kertjébe: az iskolába s

beszelt a gyermeki psziché-nek olyannyira megfelelő egyszerűséggel és könnyedséggel, mégis szinte utolérhetetlen mélységgel. De munkálkodott akkor is, ha magányába vonulva kertjének a virágágyait tervezgette, gyümölcsösében rendezkedett, a méhek szorgalmatosságában gyönyörködött — versenyre kelve azokkal. Munkálkodott, amikor mintaszerű gazdaságának ezerféle ügyét intézte. Még szobájának a csendje sem látta őt munka nélkül: ott az ő művészelke elmerült a művészet élvezetében, elmélyedt a klasszikus írók remekműveinek a tanulmányozásában, tündött a régi filozófusok és a modern gondolkodók felvetette problémákon. Érdekelte a kis fűszál növekedésétől kezdve a metafizika legelvontabb theóriájáig minden — hozzá nem szólhatott volna, — szinte csudálatos szaktudással — hozzá nem szólhatott volna, — miközben a csupa intelligenciát kifejező homlokán sugárzott mély gondolkozás.

Az évek, az évtizedek hosszú sora, az ezüstös hajszálak nem elernyesztették, csak fokozták munkakedvét; öregségében is ifjúi lelkesedéssel tanult, művelte magát, mintha most készült volna élete pályájára, szünni nem akaró ambícióval tervezett, ernyedetlen szorgalommal dolgozott, épített. És, amikor sok tudását, tapasztalatainak a kincsestárát nemcsak szóval, hanem még inkább munkás élete példájával vetítette ki a külvilágba, még 86 éves korában is mintha csak állandóan azt az igazságot dokumentálta volna, hogy a lélek erejében rejlik a test rugékonyságának a titka s mintha csak azt akarta volna megmutatni, hogyan kell munkálkodni, míg nappal van. Munkálkodott még akkor is, amidőn már érezte, hogy — minden életenergiája, minden élni akarása ellenére is — önála is erősebb a természet törvénye: reggel után a dél, majd az est és az éjszaka következik.

Ki gondolhatta volna, hogy — a hosszú egészség után — oly hosszú lesz az ő betegsége is, amely ágyhoz köti és megfőri a testet, megpróbálja a lelket?

Az a mindig tevékeny szervezet nem dolgozik, az az erős szív nem dobog immár: eljött az éjszaka s ő elszenderült a halál álmára.

De mintha még a koporsóból is figyelmeztetni akarna bennünket: „Cselekedjétek annak a dolgait, aki elküldött titeket, amíg nappal van; mert eljő az éjszaka, amikor senki sem munkálkodhatik! Ha nyugodt lélekkel akarjátok átlépni az örökkévalóság küszöbét, cselekedjétek Istennek az akaratát és el ne mulasszátok a jóltevésre való alkalmat!” — Most is az ő komoly figyelmeztető izenetét, amelyet — teljes öntudattal búcsúzva mindenkitől, Isten áldását kívánva nemcsak gyermekeire és unokáira, hanem az ő nagyobb családjára: a gyülekezetre s annak minden tagjára is, — élete sok tapasztalatának mintegy összefoglalásaképen halálos ágyáról küldött, mely szerint: „Elpusztul a gyülekezet, ha abban nem lesz meg

— amint mondá, — az agyarkodás nélküli szeretet." Igen! „Amely ház önmagában meghasonlik, az elpusztul." Elpusztul a család, elpusztul a község, elpusztul a nemzet, ha tagjaiban nem az egymást megértő, megbecsülő és támogató szeretet uralkodik!

Értsük meg ezt a komoly figyelmeztetést mindnyájan és gyakoroljuk a szeretetet! Tegyük a szeretetben annak az akaratát, aki minket életre szólított és napról-napra eláraszt kegyelmének a gazdaságával! Használjuk fel az alkalmat, amíg életünk napja ragyog, hogy majd az est közeledtével nyugodtan búcsúzhassunk innen és ha reánk borul a halál éjszakája, abban a tudatban hunyhassuk szemünket az utolsó álomra, hogy „Időm hasznosan tele, mint bölcs úgy éltem vele"! Ámen.

Nemescsó.

Geréncsér Zsigmond,
ev. lelkész.

IV. Képek, idézetek a szentíráshoz

1. **Nagypéntek a legnagyobb keresztény ünnep.** Miért? mert e napon az evangéliumok összes harangjai megkondulnak. Karácsonykor, csak karácsonyi, husvétkor csak a husvét-i harangok csendülnek meg. De itt valamennyi mind csodás harmóniába olvad. Nagypéntek több mint karácsony; ott a szeretet engedi Jézust megszületni, itt meghalni; és ez több! Nagypéntek több mint husvét; ott a szeretet őt a sirból új életre kelti, itt engedi őt a sirba tenni; és ez több Nagypéntek több mint pünkösöd; ott az Úr Lelkét adta a világnak, itt életét: és az több! Nagypéntek több mint a „Halottak napja"; ott az életről csak beszélünk, itt az életet már birjuk: és az több! Azért a legnagyobb keresztény ünnep a Nagypéntek. (Kliche.)

2. **Krisztus, a halálnak halála.** Phönix a régi egyiptomiak mesebeli szent madára a megújulás, a megifjodás jelképe, mert azt tartják róla, hogy mikor 100 évet elért, máglyát emel illatos fűszerből s azon elégeti magát, hogy hamvaiból új életre keljen. Azért látjuk némely templomban Phönix madár jelképét e felíráttal: „**A mors, ero mors tua,**" vagyis „**Halál, én a halálad leszek!**" Krisztusra céloz, ki halálával elvette a halál fullánkját. (Weigel.)

3. **Mi a husvét?** A husvét Isten „**Amen**"-ja s az emberek „**Hallelujá**"-ja. A Golgothán haldokló Megváltó vallomástételét: „Elvégeztetett", husvétkor Isten Amenja erősítette meg. Isten elfogadta az áldozatot, értékelte, új életre keltette s általa mi is élünk, azért a hívő emberek Hallelujája méltó öröme. „Nagy dolgokat cselekedett velünk az Úr azért örülünk!" Halleluja! (Brückner.)

4. **Háromszoros husvét az**, amelynek a kereszténység örül. Az **első husvét** visszavezet bennünket a távoli multba, arra a csodás reggelre, a melyre a mai ünnepi alkalommal gondolunk, a mikor a Jézus üres sirjánál a **husvéti nap** tündöklő sugara ragyogott s felhangzott a feltámadott Krisztus könnyeket törölő vigasztaló szava: „Mária ne sirj, én vagyok ... én, élek! Az **utolsó husvét** a jövőben” van. Ez az a nagy nap, a melyre a keresztyének várnak, a feltámadás napja, a midőn valósággá lesz a mit az Úr övéinek meg ígért „és ti is éltek.” A kik könnyhullatással vetettek, nagy örömmel aratnak.” E két husvét között azonban van egy középső **harmadik** is. Az első, régmult husvét áldást akkor hoz reánk, a második husvétban, az Örökkévalóságban mely jönni fog csak akkor reménykedhetünk igazán, ha a harmadik husvétot, mely a földön, a jelenben, most folyik be, a **lelkek husvétját**, a **belső ember feltámadását, újjászületését** megünnepeljük, ha elmondhatjuk az apostollal „Ime a régiek elmúltak és mindenek megújultak.” A fő, hogy lelkünkben, szívünkben husvét legyen, feltámadjon az Úr (Gerock.)

5. A magyar **Gelei Katona István** 1636. évben „Öreg Gradualjában” így énekel:

E husvét ünnepén
Dicsérjük a nagy Istent
Ki értünk megholt Fiát
Feltámasztotta testben.
Ennek örüljünk
Szívvel, szájjal buzgó lélekkel.
Kik a Jézusban hiszünk.
Adjuk meg,
Neki a dicsőséget!
Vigadjunk,
Miként a fák, füvek, virágok
Ujlnak örömben.” (Dté. 211.)

Kis János 1770—1846 magyar ev. püspök pedig ily husvéti dalt zeng:

a) „Jézus a siron erőt vett! Örülj méltóságodnak, Oh ember, ő záloga lett Halhatatlanságodnak! Tartsd hű emlékezettedben.

b) Ó a halál meggyőzője, Erőt ad bús lelkednek, Csak te is, mint tisztelője, Felelj meg szép nevednek. Tartsd hű emlékezettedben Jézust egész életedben.” (Dté. 122, 1, 7. v.)

6. **Felosztás predikációhoz. Nagypénteki:** Ján. 19, 30. **Elvégeztetett**, a) az örök megváltás, b) a legkeserűbb fájdalom, c) a legdicsőbb élet. (Stoeker.) **Ime mily óriási nagyság?** a) a szeretetnek, b) a tűrő szenvedésnek, c) a halálnak és d) a győzelemnek nagysága.

Husvétí: A sirról legördült kő: a) a hitünknek alapköve, b) a békességünknek záróköve, c) reménységünknek sarkköve. (Kliche.) **Az Úr valóban feltámadott.** Ezt bizonyítja a) Maga Isten, b) az egyház és c) az emberi szív. (Uppuhú.)

7. Funcke Ottó, a híres brémai lelkipásztor beszéli, hogy amikor egy nyári utazása idején társaival együtt egy templomot tekintett meg, fent, az eresz alatt, egy kőből kifaragott báránycsopót vett észre minden más dísz, zászló vagy egyéb színbólum nélkül. Kíváncsi volt megtudni, hogyan került az a kifaragott kő oda, ezért megkérdezett egy arra haladó anyókat, nem tudna-e nekik erre nézve felvilágosítást adni... „Igen, uraim, tudom mit jelent az. A báránycsopót nagyon sokat jelent. Tudják, ott, ahol most a faragvány van, sok évvel ezelőtt egy cserepező végezte az ő munkáját. De a kötél, mely az állványt tartotta, elszakadt és ő lezuhant a mélységbe. Senki sem gondolt mást, minthogy ütött számára az, utolsó óra, mert amint látják, a tető igen magas. És még hozzá, akkor a templom körül mindenfelé kövek és téglák heverték szanaszéjjel, mert éppen javítani akarták. A szerencsétlennek bizony halálra kellett volna zúzódnia. De mégis mi történt? Gondolják csak! Semmi baja sem lett az ijedségen kívül, épen, egészségesen tápáskodott fel anélkül, hogy egy újját is megsértette volna. Hogy volt ez lehetséges? Igen, látják, lent épen akkor legelészett egy báránycsopót, keresgélte azt a néhány szál tüvet, mely a kövek közt nőtt s ő épen arra a báránycsopóra esett puhán és simán. Ezért nem történt semmi baja. A báránycsopót azonban a súlyos eséstől összezúzódott és holtan maradt ott. Szegény állat! A cserepező azután hálából falazta be oda azt a kőből faragott báránycsopót. Hálából és emlékül a szerencsés megszabadulásért.” Jézus, Istennek, báránycsopót, aki elvevé a világnak bűneit... (Funcke: Reisebilder und Heimatklänge)

8. Egy pogány indiai rádzsának egy hittérítő beszélt az európai viszonyokról és az itteni természeti jelenségekről. Mikor azonban a misszionárius azt bizonyította, hogy ott tél idején a víz oly keménnyé és szilárdná lesz, hogy akár elefántok is átmehetnek veszély nélkül a folyón, így szólt a fejedelem: „Eddig hallgattalak, mert becsületes embernek tartottalak, aki igazat beszél; most azonban hallgass! Soha sem fogsz tudni rábeszélni, hogy ilyen mesékben higgyek!” E fejedelem előtt tehát, aki jeget sohasem látott, megfoghatatlan titok volt az, hogy a víz szilárdná fagyhat. (Joseph Hanss.) — De megszűnt-e azért a vízfagyás csodálatosnak lenni?

„Valóban az a legnagyobb csoda,

Hogy a valódi, az igaz csodák

Oly megszokottá lesznek már előttünk.”

(Lessing, Bölcs Nánán.)

9. Életünk égő szövétnekhez hasonló, mely majd lassab-

ban, majd sebesebben, de szüntelen fogy. Boldog, ki midőn létének e mulandóságára gondol, azzal vigasztalja magát, hogy sokaknak világított." (Br. Eötvös: Gondolatok.)

10. „Egy haldoklónak arca többre megtanítja az embert, mint egy élőnek beszéde.” (Jókai: Az elátkozott család.)

11. „Ha halhatatlanok volnánk, nagyon boldogtalan lények lennénk. Keserves dolog meghalni, kétségkívül; de édes remélni, hogy nem fogunk örökké élni és hogy egy jobb élet véget fog vetni az élet gyötrelmeinek. Ha felajánlanák nekünk a halhatatlanságot ezen a földön, kicsoda akarná elfogadni ezt a szomorú ajándékot?” (Rousseau: Emil.)

12. „A lélek halhatatlansága olyan valami, hogy a legjobban érdekel és oly mélyen érint bennünket, hogy minden érzésnek ki kell belőlük előbb halni, mintsem ennek lényeges megismerése iránt közömbösek lehetnénk. Letteink és gondolataink különböző útra térnek asszerint, hogy reméljük-e az örök életet vagy sem.” (Pascal: Gondolatok.)

13. Funcke, akinek munkái az egész világon nagy elterjedtségnek örvendenek, írja, hogy „azon munkáknak nagy része, melyek az én nevemet viselik, ma nem lenne, ha Istenem és Atyám újra meg újra nem látogatott volna meg hosszabb időn át tartó betegséggel és testi gyöngeséggel, amely aztán a szobámba bilincselte vagy a tengerpart és hegyesség magányába vezetett. Nemcsak azok a munkák íródtak a szomorúság napjaiban, amelyek a szenvedésről és imádságról szólnak. Nem, hanem sok más, még vidám fejezetek is. A legjobb és leg-egészségesebb gondolatokat a jó Isten, majd mindig a betegség napjaiban adta elmémbe. Így változtatja ő a legkeserűbb vizet is édessé s így tudatja azokkal, akik őt szeretik, hogy mindenek javukra vannak. (Róm. 8₂₈).” (Die Fumpuren Gottes.)

14. „Kél és száll a szív viharja
Mint a tenger vésze;
Fájdalom a boldogságnak
Egyik alkatrésze.
Az örömmek levegőjét
Megtisztítja bánat,
A kizajlott búfelhőkön
Szép szívárvány támad.
Nem törik a szenvedő szív
Oly könnyen darabbá,
Csak ellágyul s az örömré
Lesz fogékonyabbá;
Mint egy lankadt földművesnek
Pihenő tanyája:
Kész boldogság lesz neki a
Szenvedés hiánya.”

(Arany: Enyhülés.)

V. Törvények és rendeletek

1. Nem követ el kihágást az, a ki a **baptista** — mint törvényesen elismert vallásfelekezetnek áhitatos összejövetelein résztvesz, mert ezekhez az összejövetelekhez még akkor sem kell rendőrhatalósági engedély, ha azokra esetleg más vallásfelekezetűek is megjelenhetnek (4348—1925. B. M. kih. sz.)

2. Közerkölcsiséget sértő vagy veszélyeztető **falragaszok** (plakátok) alkalmazásának megakadályozása. (Belügymin. 113.423/1926. sz.)

3. **Elvi jelentések ellen** nincsen a közig. bírósághoz panasznak helye. (Közig. bír. 19.085/1923. sz. ítélete.)

4. **A vasúti vonalak mentén** tervbe vett **építkezések** keresztülvitelének megkönnyítése. (Keresk. min. 58.306/1925. V. sz. a. r. Lásd „Magyar Közigazgatás” lap 1926. márc. 7-iki számát.)

5. Katonai gyakorlatok alkalmával **okozott mezei kár** rövid idővel a kár keletkezése után azonnal bejelentendő. (Honvédelmi min. 1011/1926. eln. sz. 1.)

6. Ingatlanra a m. kir. kormánytól, vagy Magyar Földhitelintézetétől (Budapest V. Bálvány-u. 7. sz.) **hosszúlejáratú kölcsön** igénybevehető. Házakra egyenlőre még ily hosszúlejáratú kölcsön nem vehető igénybe. (Magyar Közig. 1926. márc. 14. sz.)

7. Törvényszerinti természetbeni lakásra, vagy ilyenek hiányában, a törvényes **laktérre igényel bíró elemi iskolai tanítók** részére az egyes iskolafenntartók által kiutalt butorozott szoba a törvényszerinti természetbeni lakásnak nem tekinthető s így az ilyen tanítók részére törvényes laktér jár. — Természetes azonban, hogy az egyes fenntartókkal létesített más megállapodás hiányában az ilyen tanítók a használt bútorozott szobákért — laktérükkel arányban álló — bért fizetni tartoznak. (Belügymin. 59.062/1926. r.)

8. 1926. jan. 1-től **életmentési jutalomdíj** 375.000, hullakifogási 125.000 kor. belügyi tárca terhére. (B. M. 277422/1925.)

9. Egyik községben a r. k. iskolaszék egy semmiféle ingatlannal nem rendelkező ref. vallású bognáripáros r. k. vallású nejeire iskolaszéki adót vetett ki és pedig a férj kereseti adójának — mely a nevezett férj ipara után lett kivetve — fele összegére. A nőnek semmi vagyona nincsen. A kivetés helyes-e? törvényes-e? Megjegyzem a férjre a ref. egyház egész kereseti adója után vetette ki a pótagót. Nézetünk szerint a közigazgatási hatóságnak azt kell kutatni, hogy a r. k. és ref. egyházi hatóság jogerős határozatainak alapulnak-e? Ha igen, úgy a közig. úton való behajtás meg nem tagadható. Az evan-

gélikusok egyh. törvénye szerint az Egyh. Alkotm. 258. §-a irányadó. (Magyar Közig. 1926. febr. 28. száma.)

10. Külön iskolai pótdó (5 százalékos iskolai pótdó) a 177.200/1924. B. M. r. 4. §. 7. p. alapján megszűnt. Természetesen a bevett autonóm felekezetek iskolájuk fenntartására vethetnek ki adót.

11. Az útnak megváltott terület megváltási ára az összes házhelyhez jutottakkal a kinek-kinek jutó házhely nagyságának az arányában terheli. (O Földbirt. Bir. elv. j. hat.)

12. Ha a megváltást szenvedők a megváltott ingatlanoknak átadásával szemben nehézségeket támasztottak, az emiatt előállott költségek őket terheli. A földhözjutottakkal szemben megállapított és tőlük beszedett költségátalány utóbb feljebb nem emelhető. (O. F. B.)

VI. Szerkesztői üzenet

1. Kérjük különösen azokat, kik e II.-ik évfolyamra, még egy fillérrel sem fizettek elő, hogy **hátralékaikat szíveskedjenek** postafordultával elküldeni. Hogy, immár sokak által megkedvelt és szinte nélkülözhetetlennek látszó lapunk megjelenése akadályt ne szenvedjen, a 2-ik félévi előfizetés beküldését is kérjük. **Csekkszám: 36935.**

2. Bár a hazai németnyelvű „Pastoralblättert” sokan óhajtották, mégis most a nagy áldozattal megjelentetés után, oly kevesen jelentkeztek, hogy azt tovább nem adhatjuk ki. Legalább 200 előfizetőre volna szükség. Mi csak meg akartuk mutatni azt, hogy még németnyelvű lapkiadás, szerkesztés tekintetében is a magunk lábán akarunk s tudunk járni, ha t. i. valóban egyöntetű áldozatkészséggel mellénk állnak azok akiket illet.

3. Többben nem az áprilisi ünnepeknek megfelelő dolgozatokat küldtek be s azért inkább egy szerzőtől két e számba illő dolgozatot is közöltem, mintsem, hogy felvettem volna olyanét, a mely nem aktuális.

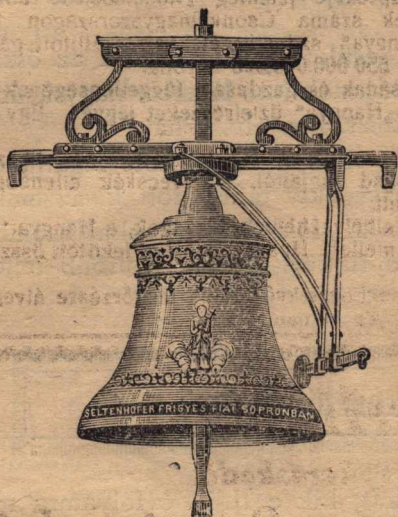
4. A májusi számba április 10-ig kérem a dolgozatokat, leginkább templomi predikációkat, rövid írásmagyarázatokat. (Pl. Gályarabokról, husvét u. 4, 5, 6. vas. áldozócsüt. pünkösdi, szenth. vasárnap.)

Alapított
1816.

Seltenhofer Frigyes Fia

m. kir. udvari harangöntők, SOPRON.

Hazánk leg-
első és legre-
gibb harang-
öntődjéje

Ajánlják a t. hitközségek és közsé-
geknek legfinomabb harangérből
öntött templomharangjaikat, bármely
nagyság és zengzetben. előre meg-
határozott hanggal. Repedt harang-
ok átöntését, legújabb szabadalma-
zolt öntött vagy kovácsolt vasból
készült húzókészülékeket, forgatható
ékszerkezettel. Régi mód szerin
felszerelt harangok új vasszerke-
zetű koronára való átszerelését. —
Kovácsolt vasból készült szabadon
álló vagy fekvő szerkezetű tűz-
mentes harangállványokat

10 évi jótállás!

Előnyös feltételek!

HA SZÉPEN SZÓLÓ

HARANGOT

AKAR RENDELNI

FORDULJON AZ

ECCLÉSIA HARANGMŰVEKHEZ

Budapest VI. Tüzér-u. 13-17. szám.

Telefon: József 152—15, József 148—24, József 148—25.

Tiszta fémből, hangvilla szerinti pontossággal, messzeható és so-
káraig bűgő harangokat bármely súlyban és hangnemben 6 hét alatt
szállít. — Rendelések felvételeire kérjen díjtalan szakértői kiszállást.